TILIFON: Ridaktor. . 11-92 Rid. urnbasarь 13-66 Sikritar . 14-75 Sikritariat . 3-75 Şəhər вylege 4-58 Tөnge rid. 13-44 Iojlannar вylege . . . 12-46

„КЗЫЛ ТАТАРСТАН“
Kөndələk gəzit-Partiə Өlkə Komitite, Yzək Başqarma, Tatprofsovit həm Şəhər Sovitь orgьnь.
BRƏMNƏP BƏJƏSE 5 TIEN.

ADRIS: г. Казань, Чернышевская ул. д. № 21, ред. газ. «Кзыл Татарстан» 10 нсь jыl coja.

QZЬL Tatarstan

Brləşegez өeten dөnja eşcelərel
Jəkşəmbe, 12 qinvar, 1930 jьl № 9 (2678)
JAZЬLU BƏJƏSE: 1 ajqa - 80 t., 3 ajqa - 2 s. 30 t., 6 ajqa - 4 s. 50 t., 1 jlqa - 8 s. 50 t.,
CIT ILLƏRGƏ: 1 jlqa - 15 s., 6 ajqa - 10 s., 3 ajqa - 5 sum.
POTPISKЬLAR taratu вylegndə, cit şəhərlərdəge agintlarda, S. S. S. R. dəge вөten poctь вyklәre həm kontorlarnda alьna.

Kulaknь sьjnf bulu jaqnnan вtery kən tərtibenə qujьla

Aubl xuçalьqьn kymələştery өcen tөzlgən biş jllьq plan bujnca, 22 - 24 milion giktar cirne kolxozlar qul astьna kriy kyzdə totqan ide. [illegible]

xuçalьqь eşe kisken əhəmiəte bulqan bu xəlnen partiəgə, anьn praktik esndə kulaklarnьn kse kecnnən lajdalanu [illegible]

[illegible]

„Pravda“ 11-qinvar (Radio bujnca).

Aqac-utьn xəzrləy eşndə

qəjplelər çajapqa tartьlrqa tieşlər

MƏSKƏY, 9 (Tass). VLKSM Yzək Komitetь Biurosь [illegible]

[illegible]

Kulaklar orlьq fondьn tөzygə ajaq calalar.

OMSKI, 9 (Rosta). [illegible]

Gaaga konfirinsiəse

zur dəylətlərnen nьq pozitsiədə torub, Girmaniə diligatsiəsen вik aubr xəlgə qaldьra

Angliə вlən Fransiə вer front вlən xərəkət itələr.

GAAGA, 10 (Tass). Konfirinsiənen kicəge kөne, xəl itelәcək məs'ələlər turnda Fransiə həm Girmaniə diligatlarь arasnda søjləşy həm Jung planьn eşkə aşьrunьn xəl itlməgən jaqlarь turnda 6 zur dəylət arasnda søjləşylər вlən uzdь. Xəzrgə вer məs'ələ bujnca da kileşygə ireşlmədə. Tik вurьc tyləy өcen вrnce mərtəвə вirlgən rassrocka arqasnda tieşle sumalarnь tyləp вtmәs вorьn Girmaniəgə iknce qat rassrocka вirməy məs'ələsndə gnə kileşy buldь. Gaagadaqь Girmaniə diligatsiəse ecke səjasi faktorlar tarafnnan hər vaqt вasьm alьp kilə. Alar diligatsiəgə вurьc вiryce dəylətlər aldnda taqьn da jul qujuqa qomacaulьjlar. Bigerək tə rəjxsbank prsidətele Şaxtnьn вasьm jasauь sizelə: Ul вurьc вirycelərgə jaŋa jul qujular вlən gnə tygəl, вəlki вrnce konfirinsiədə Girmaniə tarafnnan jasalqan. Jung plannnan aşьp kitə torqan jul qujular вlən də kileşə almьj. Girmaniəgə qujlqan вik kyp taləplərne buldьrunь tlәgən вurьc вiryce dəylətlərnen nьq pozitsiədə torularь, Girmaniə diligatsiəsen вik aubr xəldə qaldьra. Finans xaraktirnda bulqan məs'ələlərdə вurьc вiryce dəylətlər, вigerək tə Fransiə həm Angliə acьq rəyeştə вer front вlən xərəkət itələr.

Qtaj-Kөncьqьş Timer julnda pojzlar jөreşe julqa salьna

Qtaj vlaslarь aq gvardiə ətrətleren taratrqa vəqdə qlsalar da, Xarвində əfisərlər sojuzь eşləp jata.

TOKIO, 10 (Tass). Xarвinnən xəвər itələr:

- 8 nce qinvarda Manzuriədə suqьş xaləte вterde. Qtaj - Kөncьqьş Timer Julьnьn kөnвatьş liniəsndə pojьz jөreşen jaŋartu komisiəse Xajlar stansьsь вlen tiligraf вaqlanьşьn jaŋarttь. Czaromte stansьsьna qədər вulqan jul tөzətlde. Manzuriə stansьsь вlən вaqlanşlarnьŋ 12 nce qinvarda tulь rəyeştə jaŋartьluь kөtelə. Aq gvardieslər tarafnnan Xarвində cьqarьla torqan „Zarə“ gəzite, Xarвində əfisərlər sojuzьnьn çьlьşь“ вulacaqьn iqlan qldь. Bu iqlan, Qtaj vlaslarьnьn aq gvardiə ətrətlәren qoralszlandьrrqa syz вirsələr də, aq gvardieslar xərвi ojşmalarьnьn əle haman yz eşləren dəyam itterylәren kyrsətə. „Xarвin Nitsi-Nitsi“ gəzitenen jazuьna kyrə, Qtaj - Kөncьqьş Timer Julnda elktə mөdir вulьp torqan aq gvardies Ostraomof Mukdinnən Dajranqa qacьp kitkən.

TOKIO, 10 (Tass). Xarвin mətвuqatьnьn xəвərenə qaraqanda, qtaj diligatsiəse konfirinsiəgə xəzrlənep çitməgənnktən Sovit-Qtaj konfirinsiəsenen 25 nce fivral'qa kickterelye mөmkin ikən.

TOKIO, 10 (Tass). Mətвuqatnьn xəвərenə qaraqanda, Vladivostok arqьь tovar pojzlarь jөri başladь.

TOKIO, 10 (Tass). Caucunnan Simвun Ringo agintcьlьqьnьn xəвər itycnə qaraqanda, Qtaj-Kөncьqьş Timer julьnьn kөnjaq liniəsndəxzmətitkən aq gvardiəslar urnnarnnan cqarьlьp, alar urnьna Sovit graždannarь qujlqan.

Pol'şe səjme acldь

Kommunis Diputat Rosək' Şpitsвirgnen tөrmədən cqarьluьn taləp itte

VARŞAU, 10 (Tass). Bygen, rozdistvo kanikulnnan soŋ Səjmnen zənətiəse başlandь. Utьrьşta вaş minister Bartil qsqa qna doklat søjlәde. Utьrşnьn вaşnda kommunis diputat Rosək, sutqa вirlgən kommunis diputat Bitnir urnьna Səjmgə krgən kommunis diputat Şpitsвirgne tөrmədən cqaru məsələsen kөn tərtiвenə qujarqa təqdim itte. Prsidətl Rosəkkə søjləydən tuqtatmaqcь buldь. Aŋa qaramastan, Rosək søjləydə dəyam itte. Ul, diputat вuluqa qaramastan, Şpitsвirgnen tөrmədə utьruda dəyam ityen, ə Səjmnen eşne вer komisiə ikncesenə kycerep, anь azat ity [illegible] jasauьn søjlәde. Səjmnen prsidәtele Daşinski, diputatnь azat ity turnda вer nərsə də eşləmədе. Rosəknen syzlərе вurzua diputatlarь, вigrək tə xөkymət fraksiəse urndqlarь arasnda „rizaszlьq“ dauьь quptara. Xөkymət fraksiəse diputatlarьacqtan-acьq rəyeştə Rosəkne qinau niəte вlən aŋar taşlanalar. Prsidətel Rosəkkə tizlek вlən tuqtarqa quşa. Lәkin Rosək ul turьda ujlap ta qaramьj. Suŋnnan prsidətel saqcьlarnь caqra həm alar Rosəkne kytərep alьp cqalar. Rosək: „Doloj Bartil xөkymәte, Şpitsвirgne azat itegez!“ dip qcqьra. Anь вarь şul eşce-krəstiən вlogь diputatlarь qna jaqlьj. Rosək zaldan cqarlqannan soŋ, kypcelek вlən tauьş вirep, Rosəkne 1 ajqa Səjmnən cqaru [illegible]

Fəlş cirvonis jasaucьlar eşe

Qəjplenycelәrdən soraular alu eşe вtte.

BIRLIN, 10 (Tass). Fəlş cirvonis jasaucьlarqa sutnьn вrnce өleşe, вөten qəjplənycelərdən sorau alu вlən вtte.

Qəjplənyce Karunidze

Sutnьn iknce өleşe dyşəmвe kөn 13 qinvarda başlanьp, anda jaŋadan Karunidzedən sorau alu вulacaq. „Forvirts“ gəzite qəjplənycelərne qəfu ity өcen, alar fajdasьna fikr tudьru өcen acьq rəyeştə mataşa.

Tutsezəndə almaşьnu

Xekymət cinnəre qulqa alnqan.

ŞANXAJ, 10 (Tass). Rəjter agintcьlьqьFutsezən xөkymətenen zur cinnəre urlanu turnda xəвər itkən ide. Xəzer alarnьŋurlanmьjca,giniral Lysinfannьn xөkymətne yz qulьna əlub arqasnda qulqa alnqannqlarь вlnde. Şulaj uq Futsezəndəge qtaj flotь вaş komandujuşcie həm graždannar guвirnatorь Jansuczuannьn qacuь turnda xəвər itələr. Futsezən xөkymətenen qalqan 4 cline totqnda jatalar. Fucouqa вaş kytəryne вasar өcen suqьş karaвь ciвərlgən.

Nankin вlən Tanşinci arasnda kileşy

ŞANXAJ, 10 (Tass). Xankaudan alnqan xəвərlərgə kyrə, Nankin xөkymәte вlən Tanşinci arasnda kileşy jasalьp вtkən dierga jarьj. Bu kileşy вujnca Tanşinci Nankin xөkymətnnən kyp kne aqca alьp cit illərgə kitə. Tanşincinen qəskərlәre Jənsişanqa вirelə. Şulaj itep, Jənsişan Xinan provinsiəsndə jaxsь uq nьqьp qala.

Bөten dөnja eşcelər xərəkәte

Parizda 18.000 şofir eş taşladь. - „Tomson“ pritpriətiəlәrndə zaвastofkьlar. - Cimonitsiədə dimonstratsiə вlən politsiə arasnda вərlşlər. - Rumьjniədə krestjənnər вaş kytərde. - Varşauda eşszlər dimonstratsiəse.

PARIŽ, 10 (Tass). Parizda taksi - motor şofirlarь вygen irtədən yk вer kөnnek qomumi zaвastofka başladьlar. Zadastofkanьŋ başlanuьna səвəp şul: taksi - motor xuçalarь, şəhər idarəse tarafnnan taksilarqa nalog arttьrьlunьŋ вөten aubrlьqьn şofirlar өstenə tөşerep, alarnьŋ xaqlarьn kimetrgə qərar вirgən idelər. Şuŋa protis jөznnən, şofirlar unitarnьj(rivolytsiəce) xzmət konfidiratsiəsenen өndəye вujnca zaвastofkь başladьlar. Parizdaqь 18.900 şofirnьŋ 18.000 - e zaвastofkaqa qatnaşalar. Taksi şofirlarьnьŋ zaвastofkasь Pariznьŋ вөten kyrneşen yzgərtte həm Pariznьŋ səydə - promьjşlnnos tormьşьna nьq udar jasadь. Ştrəjkвrixrlər az; alar arasnda kyвerəge urьs aq gvardieslәre, Pariž şofirlarь ştrəjkвrixrlər вlən nьq kөrəşәlər.

PARIŽ, 10 (Tass). Fransiədəge iŋ zur iliktr trislәrnnən „Tomson“ trisenen tөrle pritpriətiəlәrndə eşcelər arasnda xzmət xaqьn kytəry өcen kөrəş вara. Eşcelər italian zaвastofkasь uzdьralar, eş taşlьjlar həm pritpriətiəlәrgə yzlәrnnən saqcьlar qujdьlar. Fabrikantlar eşcelərgə qarşь lokout iqlan qlu вlən çəyap вirdelər. „Tomson“ trisenen Parizdaqь pritpriətiəlәrndə gnə də 10 mьŋnarcə eşcelər eşli. Bu pritpriətiə, Fransiə iliktro - tixnika promьjşlnnosndaqь iŋ zur pritpriətiəlәrdən. Tris Amirikadaqь „Intrnəjşenəl tilifon - tiligraf korporəjşen“ вlən Pinçap (Hindstan) mitallorgiəse вlən nьq вəjləngən.

VINA, 9 (Tass). Buxaristan xəвər itələr:

— Kicə Cirnovitsidə kompartiə lozunglarь astnda massovьj rivolytsion dimonstratsiəlar вuldь. 2.000 nən artьq eşce həm alar arasnda eşszlər, qzьl вajraqlar, eşszlәrne jaqlaqan həm jaşizm tirrorьna qarşь cqqan plakatlar вlən şəhər yzəgndə dimonstratsiə jasadьlar. Politsiə kyp urnnarda sьq qorallar вlən xərəkət itep, dimonstratsiəne uŋsьz rəyeştə taratrqa mataştь. Uram suqşlarь 4 səqəttən artqqa suzldь. Dimonstratsiə вarь suqьş cəslәre kilgəc knə taratldь. Вərleşylər vaqtnda вer nicə polisəjski həm вik kyp eşce jaralandь. Şəhərdə вik kyp qulqa alular вara.

VINA, 9 (Tass). Buxaristan xəвər itələr: — Londondaqь (Žilə jajlasь) dəylət taş kymer ucaqlarndaqь tau eşcelәre өcnce kөn administratsiənen xzmət xaqьn kytərydən вaş tartularьna qarşь zaвastofka başladьlar. Taş kymer rajonь вulqan Žilə jajlasьnьn вөten tau eşcelәre arasnda xzmət xaqьn kytəry өcen jaŋadan zur xərəkət quzqaldь. Bu xərəkət вlən rivolytsion profsojuzlar çitəkcelek itə. Dumвrovitse (Iske Ruminiə) həm Вazamarda krəstiən kytərelşlәre başlandь. Krəstiənnərgə qarşь žandarmnar çiвərelep, вərlşlər vaqtnda 4 jarlь krəstiən ytelde həm вer nicə kşe jaralandь.

NIO - JORK, 10 (Tass). Ajaq kieme promьjşlnnosndaqь sul sojuzqa krə torqan eş taşlaqan eşcelər вlən вrdəmnek niəte вlən 200 kommunis dimonstratsiə jasadьlar. Dimonstrantlar вlən politsiə arasnda вəreleş вuldь. Вer nicə eşce həm вer politsəjski çiŋel jaralanqannar. 75 kşe qulqa alnqan.

VARŞAU, 10 (Tass). Kicə Varşaunьŋ tөrle çirlәrndə, вigrək tə dəylət xzmət вiržalarь jannda eşszlәrnen dimonstratsiəlәre вuldь. Dimonstratsiəcelәrnen çьlьşnda kommunis diputat Žarski ric søjlәde. Dimonstratsiəne politsiə tarattь həm annan soŋ ul şəhər qrьjlarьna taraldь. 50 dən artьq kşe qulqa alnqan.

Sotsial -dimokratlar eşszlәrne kvartir nalognnan azat itygə qarşь tauьş вirdelər

BIRLIN, 10 (Tass). Birlin şəhər idarəsenen utьrьşь вu julьsotsial dimokratlarnьŋ xərəkәte arqasnda taqьn өzlde. Kommunislar fraksiəsenen eşszlәrgə həm alarnьŋ вalalarьna jardəm turndaqь вarlьq təqdimnәre вurzua partiəse həm sotsial - dimokratlarnьŋ tauьşь вlən qaвul itlmədе. Вarь eşszlәrne kvartir nalognnan azat ity turnda kommunislar təqdime gnə qaвul itlde. Lәkin şunsь вik qzьq, вu təqdim millətcelər həm milli sotsialislar вulşlьqь вlən qaвul itlde, ə şul vaqtta sotsial-dimokratlarqarşь tauьş вirdelər

„Jumanite“ dan

Gaaga konfirinsiəsndə

—Kiŋəşcgez kanaliəlar!.. Əle вznen suŋqь syzne əjtkənevez juq!..

MƏSKƏY

Kadrlar turndaqь diriktif ytəlrgə tieş.

MƏSKƏY, 10 (Tass). Kicə S S S R Dəylət Plan Komisiəsndə (Gosplanda) kadrlar məs'ələse вujnca вөten Sojuz kyləmndə kiŋəşmə acldь. SSSR Gosplanь prsidətele iptəş Kržižanovski yzenen kreş syzndə, nojəвer plinumnnan suŋ ytkən өc aj ecndə, kadrlar turndaqь diriktifnь ytəy өcen вer nərsə də dierlek eşlənməgənnegen əjtte. Kadrlar xəzrləy өcen вiş jllьq plan tөzygə вigerək tə profsojuz ojşmalarь salqьn qarьjlar. Kadrlarqa вulqan moxtaçlьq вlən вar qədər kadrlar arasndaqь өzklkne вtery өcen вik kyp kөc tuplarqa kirək.

Krəstiənnər arasnda III nce industriə zajumь.

MƏSKƏY, 10 (Tass). SSSR Narkomfinnda вulqan sannarqь qaraqanda, krəstiənnərnen III nce industriə zajumьna jazьlularь 1 nce qinvarda вөten SSSR da 189 milion 117 meŋ sumqa çitkən, dimək zadaniənen 79,6 prosintь ytəlgən. Krəstiənnər arasnda zajum taratu өcen kontrol' sannarnь вarь tik Ukrajna qna artьqь вlən ytəgən [illegible] (86,9%) Krəstiənnər arasnda zajumnьn iŋ nacar taralqan urnnarь RSFSR (73%) həm Zakafkaziə (63,7%).

Totaş kolxoz rajonnarь vəkillәre kiŋəşməse.

MƏSKƏY, 10 (Rosta). 11 nce qinvarda Kolxozsintrda totaş kolxoz rajonnarь vəkillәrenen kiŋəşməse acьla. Kiŋəşmədə, urnnarda jazqь cəcy kampaniəsenə xəzrlek, totaş kolxoz rajonnarnda xəjvan asraucьlqnь ystery planь həm citkə mal cqaru fondьn çiu məs'ələlәre qaralacaq.

Aubl xuçalьqь məs'ələlәrenə iqtiвar kecəjtlsen.

MƏSKƏY, 10 (Rosta). RSFSR Sovnarkomь prsidәtele iptəş Sьjrtsof, RSFSR Xalьq Xuçalьqь Juqarь Sovitь prsidәtele iptəş Lovofqa maxsus xat jazьp, aubl xuçalьqь məs'ələlәrenə tge jaki вu jaqtan qatnaşь вulqan ucriždiniəlәrnen əle quzqalmaqannqlarьn kyrsətə. Iptəş Sьjrtsof Xalьq Xuçalьqь Juqarь Sovitьnьŋ həm anьŋ qaraunda вulqan orgnnarnьŋ iqtiвarlarьn, proizvodstьva aparatьnьŋ eşen jaxşrtuda kisken вorьlьş tudьru kirəklkkə jynəlderə. Çir Eşlәre Xalьq Komisariatь вlən вrlktə Xalьq Xuçalьqь Juqarь Sovitь, aubl xuçalьqьnьŋ proizvodstva kirəklәren ytəyce promьjşlnnos tarmaqlarьn tamьrnnan uq tərtipkə salu өcen çajlь caralar eşlərgə tieşlər.

Kolxozlarda kul'tura - tormьş ucriždinialәre salu өcen maxsus fondlar ojştьrьla

MƏSKƏY, 9 (Rosta). RSFSR Xalьq Komisarlarь Sovitь aubl xuçalьqь вankьlarь jannda, ere kolxozlarda tөrle kul'tura həm tormьş ucriždiniəlәre tөzy, alarnь çihazlau өcen fajdalanrqa ajrьm fondlar ojştьrunь kirəkle taptь. Bu fondlar aubl xuçalьqь вankьlarьnьŋ saf taвşlarnnan 5 prosintь cigrmə jasaudan, potriвitel həm aubl xuçalьqь kopiratsiəsnnən alьna torqan cigrmələrdən, şif çəmqiətlәre krtə torqan sumalardan həm dəylət вudžitь вujnca çiвərelәcək aqcalardan tөzelәcək. Bu fondlarnьŋ sumalarь ere kolxozlarda вalalar jəslәlәre həm вaqcalarь, ikmək pşerə həm ker jua torqan urnnar, muncalar aubrular qarau punktlarь, kluplar, uqu өjlәre həm kətpxanələr өcen jortlar saluqa həm alarnь kirəkle əjвrlər вlən tə'min itygə totьlacaq. Fonddan ssudalar вilgele вer kul'tura həm tormьş ucriždiniəsen saldьru həm çihazlau eşenə kolxoz yze şunь tөzy өcen kirəkle sumanьŋ iŋ kimndə 30 prosintьn вiry şartь вlən çiвərelәcək.

Sotsializm nigezndə вrnce agronomiə şəhəre salьna

MƏSKƏY, 10 (Tass). SSSR da sotsializm nigezndə вrnce agro - şəhər salu məs'ələlәren eşləyce, Timirəzef Aubl Xuçalьqь Akadimiəse вlgclәre çitəkcese profisor Vil'jams Tass sotrutnigьna tyвəndəge syzlәrne søjlәde:

— Brnce agro - şəhər totaştan kymәkləşkən Xopir rajonnda(Tyвən Volga krajnda) „Budinovits“ kolxoznda salьnrqa tieş. Bu jaŋa tөzeleş өstnnən şiflьq ityne Timirəzef Aubl Xuçalьqь Akadimiəse yz өstenə aldь. Agro - şəhərdə xalqnьŋ вөten kul'tura həm kөn - kyreş kirəklәre tulь kyləmdə çəmaqətləşterelәcək. Вөten xalqnь tujdьru eşen вrləşkən azьq komвinatь вaşqarrqa tieş. Hər vaqt tora torqan jortlar salu вlən вrgə, вasu eşlәre vaqtnda toru өcen kycmə jortlar, şulaj uq kycmə jəslәlər, tujdьru punktlarь həm kycmə kul'tura ucriždiniəlәre tөzelәcək.

Çir tөzy eşlәren jaŋa вaştan qoru julnda.

MƏSKƏY, 10 (Rosta). RSFSR Çir Eşlәre Xalьq Komisarь iptəş Muralof urnnardaqь çir orgnnarьna moraçəqət itep, вөten çir tөzy eşlәren jazqь aubl xuçalьqь kampaniəse вurclarьna qarata, aşьqьc rəyeştə jaŋa вaştan qorrqa təqdim itte. Iŋ zur kөclәr həm sumalar totaş kolxoz rajonnarьna həm вarь tik alardan qalqan вu rajonnardan tьş kolxozlarqa jynəlrgə tieş. Kolxozlar xərəkәte əle kirəgncə çəjelep kitməgən potriвitel rajonь вulqan ajrьm rajonnardan həm qajsь вer milli rajonnardan вaşqa urnnardaqь jalqьz xuçalqlarda çir tөzy eşlәre qaldьrьp torьlrqa tieş.

„Jumanitə“ faş itə.

Fransia suqьş flotnda Qara Dingez moraklare ruxь jəşi

Fransiə kommunislar partiəse gəzite „L'Humanitə“ („Jumanitə“ Fransiə flotnda 3 jьl вujьna totaştan eşləgən Kordie həm Sallaz ismne ike matrosnьŋ ridaksiəgə kilyləren jaza. Alar yzlәrenen xzmətlәre nindi aubr şartlarda uzuьn qəzit arqьь Fransiə eşce-krəstiənnərenə вldery өcen kilgənnər. Alar Fransiə flotnda matroslarqa kyrrgə turь kilgən aubrlqlarnь søjlilər həm matroslarnьŋ kypcelege rivolytsion ruxta suqarьluьn kyrsətәlər. Qtajda vaqtta matroslar Qtaj xalqьna atudan вaş tartqannar. Fransiə suqьş flotьnьŋ вarlьq karaplarnda Qara

KORDJE həm SALLAZ

Diŋgez morəklәre ruxь jəşi. Burzuaziə monь sizə. Şunьŋ өcen də anda вurzuaziə yzenen ezərlkləy həm iskəny aparatьn kөnnəн kөn, jьş qna eşkə çigə.

„Jumanitə“ 4—I.

Tatardan kvalifikatsiəle kadrlar xəzrləy həm tatar prolitariatьn ystery məs'ələse zur qurqьnьc aldnda tora

Linin ismndəge kyn zavotnda tatar eşcelərə ecen kurslar tarqalu aldnda. Tuqu faʙrigьnda kurslar acьlmaƣannar da. Kommunal' niklar Sojuznda tatar eşcelərə sanь kimi

Bez bu məs'ələne kisken rəveştə Tatarstan Profsojuzlarь Sovitь həm Tatarstan Xalq Xuçalьƣь Sovitь aldьna qujabьz. Bɵten pritpriətiələr qarşnda tatar eşcelərə kvalifikatsiəsen kytəry ɵcen acьlƣan kurslarnь tikşerep cƣarqa, alarnь eşləren julƣa salrqa kirək.

Ɵlkə Komititьnьꞑ qərarlarь ojəmələ aşьrьlmьjlar

[illegible]

... xəldə tora. Alarƣa ɵjrəny şartlarь uꞑajsьz rəveştə qujlƣan.

Tatarlar arasnda massa eşe haman da şul iske xəldə. Çьlşlar urьs tlndə gnə alьp ʙarьla. Şul səʙəptən tatarlar çьlşlarƣa əz kilələr. Ni ɵcen tatar tlndə aꞑnatma jasamьjsьz dip sorasalar, qaj ʙer „aqllь ʙaşlar" [illegible] ... dip knə çəyap ʙirələr.

[illegible] ... rəveştə ytəlm qaldьracьlarƣa cik qujarƣa kirək.

Syzdən konkrit eşkə kycərgə, Partiə həm Xɵkymətneꞑ diriktif həm qərarlarьn ytəygə nьq əhəmiət ʙirrgə kirək.

Mondьj møhim ʙulƣan eşlərgə ɵstən gnə qarap əhəmiət ʙirməycelek hic ʙer tɵrle də ƣafu itelməskə, ɵ salqьn qarau çinajət ʙulьp sanalrƣa tieş. K.

Tatar kadrlarь xəzrləy qurqьnьc astnda

[illegible]

Şəhər Tirəse rajonnda

Partiəneꞑ Şəhər Tirəse Rajon Komititь yz rajonndaƣь pritpriətiələrdə tatar prolitariatьn ystery ɵcen tɵrle caralar kyrep jata. Şundьj caralarnьꞑ ʙrse itep, ul ajrьm pritpriətiələrgə, alarda tatar prolitariatьnьꞑ sanь kypme ʙulrƣa tieşlelegen kyrsətep, diriktiflar ʙirde. Xəzrge kɵndə nindi jullar ʙlən tatar prolitariatьn ystery, alarnь proizvodstvaƣa tartu məs'ələlərə tikşerelep jatalar.

1929/30 nсь xuçalьq jlnda urman xuçalьƣь ɵlkəsndəge zavotlarda tatar prolitariatь sanь 40 prosint ʙulrƣa tieş. Bu ʙylkkə fanir zavotlarь, „Krasnaja Zarə", „Qzьl Oktəʙr" həm Məskəy—Qazan timer julьnьꞑ taqta jaru zavotь krə. „Qzьl Mitalis" həm „Poʙida Truda" piala zavotnda tatar prolitariatь sanь ʙɵten eşcelər sanьna caƣьştrƣanda 30 prosint ʙulrƣa tieş. Judina stansasndaƣь eşcelər arasnda tatar 20 prosint urьn alrƣa tieşle.

Monьꞑ ɵstenə Rajkom pritpriətiələrgə ʙron' alƣan vaqtta tatar jəşləreneꞑ sanь 50 prosinttan da kim ʙulmasqa tieşlegen kyrsətte. Şulaj uq zavotlarnь kiꞑəjtkəndə həm ʙaşqa səʙəplər ʙlən jaꞑa eşcelər alƣanda tatar eşceləren 40 prosinttan da kim almau turnda Rajkom nqlь diriktif ʙirde.

Tatar eşce kadrlarь çitşteryde Fanir zavotь

3 nce nomirlь Fanir zavotnnda [illegible]

... 4 kşe ɵjrəny vaqtlarьn tutьrьp xəzer stanokta starşe ʙulьp eşli ʙaşladьlar. 5 kşe ɵjrəncklər arasnda ɵjrənep jatalar.

Liningratta acьlƣan mastirlar həm kacagarlar kursьna tatarlardan ike kşe çiʙərlde. Ɵzlksez eş atnasьna kyckəndə zavotqa taƣьn kvalifikatsiəle eşce kɵclər kirək ʙulacaq.

Xəzrge vaqtta ɵjrəncek ʙulьp eşləyce, tatar eşcelərə ul vaqtta stanokta starşe ʙulьp eşli ʙaşlajacaqlar. Dɵres, ʙu sannarnь zavotta eşləyce tatar [illegible]

... eşcelərə çiʙərgəndə ʙarmaq aşasnnan ƣna qarap tləsə kmne çiʙərye, Zafkom ʙlən part. jəcəjkeneꞑ Xzmət Birzasьna ʙşanularь arqasnda mulla, məzin ʙalalarь həm ʙaşqa prolitariatqa cit ʙulƣan ilimintlarnь, ʙzneꞑ ɵjrəncklər arasnda ocratrƣa ʙula.

Zavot ɵzlksez eş atnasьna kyckəc taƣьn eşce kɵclər kirək ʙulacaq. Xzmət Birzasь ʙu julь eşkə nqьraq əhəmiət ʙirep, ytkəndəge xatalarьn qaʙatlamьjcь, zavotqa tatarlarnьꞑ jaxşьraq qatlauьn çiʙərrgə tieş.

FANIR KŞESE.

Duꞑƣьz həm jort qujannarь yrcety eşlərə ʙrnce planƣa!

Partiə Ɵlkə Komititь jannda çьlƣan kiꞑəşmədən.

10 nсь ƣinvarda Partiə Ɵlkə Komititь sikritarь iptəş Razumof prsidətllege astnda Tatarstanda duꞑƣьz yrcety məs'ələse turnda ajrьm kiꞑəşmə ʙulьp ytte.

Kiꞑəşmədə Xalьq Komisarlarь Sovitь prsidətele urnʙasarь Gurin iptəşneꞑ ʙu turьda qsqaca ƣna infarmatsiə doklatь tꞑlandь.

Kiꞑəşmədə sɵjləngən syzlərdən aꞑnaşьlьna qaraƣanda, ʙu məs'ələ Tatarstan şartlarnda nacar tora ikən.

„Qzьl Tatarstan" həm „Krəstiən Gəzite" ʙitlərndə ʙu turьda ʙer nicə ajdan ʙirle tuqtausьz kampaniə a'ьp ʙarьluƣa qaramastan, ʙu eş ʙlən turьdan—turь qzqsьnrƣa tieşle ʙulƣan Çir Eşlərə Xalьq Komisariatь, Xajvancьlьq Sojuzь kʙek orgnnar ʙu eşkə ʙer də kyz salmaƣannar. Biş jllьq plannь tɵzgən vaqtta jort qujanь yrcetyneꞑ ʙɵtnnəj tɵşep qaluь, duꞑƣьz asraucьlqnьꞑ da ʙik kcknə urьn aluь, Tatarstannьꞑ çitəkce xuçalьq orgnnarьnьꞑ ʙu məs'ələ ʙlən nicek qzqsьnularьn ʙik acьq kyrsətə. Barь, tik soꞑƣь kɵnnərdə gnə, ʙu turda ʙer az qimldьj ʙaşlaƣannar. Məsələn, Çir Eşlərə Xalьq Komisariatь ʙu eşkə dip ajrьm suma ʙilgeləp qujƣan. Tatsojuzda duꞑƣьz yrcety turnda caralar kyrə ʙaşlaƣan. Duꞑƣьz yrcety eşndə ʙulƣan mɵmkinnklərdən fajdalana ʙlməy kʙek xəllərne də ʙik jьş ocratrƣa ʙula. Məsələn, Qazandaƣь yzək Kopiratif stolovojlarndaƣь aşamnqlardan cqqan cyp — carlardan ƣna ʙer nicə jɵz ʙaş duꞑƣьz tujdьrrƣa mɵmkin. Şulaj uq jort qujanь yrcety eşndə də eşlərgə tlək, insiatif ʙulƣanda zur ƣna nətiçələrgə ireşep ʙula. Ləkin ʙu eşlər ʙarьsь da, nəslle xəjvannarnьꞑ ʙulmauьna kilep trələ. Kiꞑəşmədə qatnaşqan iptəşlər, tieşle urnnar ʙlən aꞑnaşьp eşləgəndə ʙu çitşszlklərne ʙterydə şaqtьj ƣna eş ʙaşlap ʙulacaƣьn əjtep uzdьlar.

Tatarstanda tytəlcelek eşləren alƣa çiʙəry eşlərə də duꞑƣьz, qujan yrcety şiklle yk nacar tora. Bu eşkə də çitərlek əhəmmiət ʙirlmi. Tatarstan xɵkymətenen, tytəlcelek ʙlən şɵƣlləngən tatar krəstiən xuçalqlarьna nalok tyləgəndə l'got jasau turndaƣь qərarь da hic ʙer tɵrle ojşma tarafnnan kiꞑ qatlau massa arasnda populərləşterlmi. Vəxələnki, xəzer alda torƣan jazƣь aulь xuçalьƣь kampaniəse uꞑajь ʙlən tytəlcelek duꞑƣьz, jort qujanь asraunь kiꞑəjty məs'ələse ʙik zur urьn alrƣa tieş ide.

Ənə şularnь kyz aldnda totьp, kiꞑəşmə, duꞑƣьz, jort qujanь yrcety məs'ələse turnda iptəş Vəlief (Tattorg) prsidətllege astnda ʙiş kşelek tytəlcelek eşlərə turnda Viksilin iptəş qul astnda ɵc kşelek ike komisiə tɵzep qaldrdь. Hər ike komisiə, ʙer aj ecndə yz szqlarь ʙujnca, konkrit plan tɵzep Ɵlkə Komititь ʙiurosьna doklat jasarƣa tieşlər.

Duꞑƣьz yrcety turnda jaꞑa kitaplar.

Tatizdat duꞑƣьz asьrau turnda tatar tlndə populər kitaplar cƣaru eşenə kreşə. 1 nce ciratta „kolxozlarda duꞑƣьz asьrau eşlərə" digən kitap ʙastьrьlacaq. Şunьꞑ ʙlən ʙrgə Tatizdat idarəse jort qujanь yrcety turnda kitaplar ʙastьru caralarьna da krşte.

Cit il kɵncьƣьşnda

Tɵrkiə xɵkymətə həm vaq millətlər.

ISTAMBUL, 2 ƣinvar, ecke eşlər ministrlegeneꞑ ildə qaj—ʙer vaq millətlərneꞑ (grik, ərmən həm jəvrəilərne) irkle rəveştə ʙer çirdən iknce çirgə kycep iəry xoquqьn cikləy turnda cƣarlƣan qərarlarь ʙtery ujьna kilgənnegen xəʙər itələr.

Şul uq vaqtta Istambulda eşləp kilə torƣan ʙɵten çəmƣiət həm kluplarnьn ustaflarьn qarap cƣu uꞑajь ʙlən ecke eşlər ministrlege Istambuldaƣь vaq millətlər (grik, ərmən həm ʙaşqalarnьꞑ) çəmƣiətlərenen finans xəlen ajrьm rəveştə tikşerep cƣu turnda ʙojrьq ʙirde. Tikşery alarnьꞑ finanslarь nindi urnnarndan kilyen, şunьn ʙlən ʙrgə alarnьꞑ cit illərdən jardəm alьp, almaularьn ʙlyne kyzdə totьp, səjasi politsiə kɵclərə ʙlən jasala. (Tass.)

Tɵrkiə ʙlən Vingeriə arasnda

ISTAMBUL, 2 ƣinvar. Ɣinvarnьꞑ axrlarnda Ənqərəgə Vingeriə tşqь eşlər ministere Val'[illegible] ... ƣanda, monnan kyp vaqtlar elek—yk camalanƣan ʙu vizit uzƣan jьl Rəşdi—ʙəjneꞑ Budapiştqa kilyenə çəyap xzmətən ytərgə tieş. (Tass).

Samoa ataunda quzƣalşlar

LONDЬN, 30 dikəʙer. Apio şəhərndə Milli Liga tarafnnan ojştьrlƣan dimonstьratsiə vaqtnda politsiə ʙlən ʙulƣan ʙərelşlər ʙɵten Somoa ataьna təşviş saldьlar.

Dimonstьratsiə Jaꞑa Zilandiə vlasь tarafnnan monnan ike jьl elek sərlgən səjasi eşce Şmitьnь qajtuь uꞑajь ʙlən ojştьrlƣan ide. Politsiə dimonstratsiada qatnaşucь qaj—ʙer kşelərne qulƣa alrƣa tləye ʙəreleşylər ʙaşlanuƣa səʙəp ʙuldь. Politsiə dimonstrantlarƣa atьp, ike kşene ytrde həm 20 kşene jaraladь. Politsiə jaƣnda ʙer kşe yterlde.

Şuşь vaqiƣələr uꞑajь ʙlən Millətlər Liƣasь mondatь ʙujnca ataunь idarə itə torƣan Jaꞑa Zilandiə kaʙinitьnьꞑ ƣadəttən tьş kiꞑəşməse çьjldь.

LONDON, 10 (Tass). Samoa ataunda ʙulƣan vaqiƣələr uꞑajь ʙlən Jaꞑa Zilandiə xɵkymətə atau ʙlən xəʙərləşy ɵcen sinzur qujdь.

Zavot ʙlən kolxoz elmtəse

(Şəhərneꞑ Tyʙən Jaq Rajon Partiə Komititь sikritarь ipt. Əlmi ʙlən sɵjləşy).

Şəhərneꞑ Tyʙən Jaq Eşcelər Rajonь Minzələ kantonьn ʙɵten kɵjgə şiflqqa aluь turnda gəzit xəʙərceʙzgə ipt. Əlmi tyʙəndəge syzlərne sɵjləde:

Rajonnьꞑ eşce ojşmalarь totaştan kyməkləşə torƣan ʙer rajonnь ʙɵten kɵjenə şiflqqa alu turnda kyptən syz quzƣatqannar ide. Rajkom plinumь həm konfirinsiə ʙu məs'ələne praktik rəveştə xəl itte. Minzələ kantonьn şəhərneꞑ Tyʙən Jaq Rajonь şiflqqa aldь. Rajonda ʙulƣan hər ʙer pritpriətiə ʙer volsqa ʙrketlde. Pritpriətiələrne volslarƣa ʙrktkən vaqtta, pritpriətiə nərsə eşləp cƣara torƣan ʙulsa, şul pritpriətiəgə ci mal ʙirrgə auьşь ʙulƣan volsnь ʙrkety kyzdə totldь. Məsələn: Vaxitof zavotьna maj kirək, ʙez anь Kyzkəj volьsьna ʙrkttek. Kyzkəj plan ʙujnca çiten ... alƣa qujarƣa tieş. Mix faʙriklarьna vaq xajvan tirese həm çənnek tirelərə kirək, şunьꞑ ɵcen alarnь Simistrau volьsьna ʙrkttek. Anda xajvan asraucьlьq auьşь zur urьn totacaq. Şif ojşmalarь, xəzer pritpriətiədə, şulaj uq ucrizdiniədə ʙulsьn, praktik eşkə ʙaşladьlar. Ike arada sotsializm jarьşь dogovorь qaʙul itlde. Dogovor ʙujnca, şəhərneꞑ tyʙən jaq rajon eşcelərə jazƣь cəcygə qarata 10 eşcelər ʙrigadasь çiʙərrgə ʙuldьlar. Hər ʙer ʙrigada xisap eşcelərə həm rimont kɵclərə ʙlən tə'min itelrgə tieş. Annan soꞑ, ʙrigadalardan tьş, Minzələ kantonnda daimi rəveştə eşləy ɵcen 50 eşce çiʙərelə. Bolarnьꞑ xəzer ʙrnce partiəse kitte inde. Şuşь „50" neꞑ ecndə 15-ə çəyaplь eşcelər ʙulrƣa tieş. Bolarnьꞑ da qaj ʙrlərə volslarƣa çiʙərlde.

Minzələ kantonnda ələ xəzrgə ʙarь ʙer kycmə kino ʙar ide. Pritpriətiə eşcelərə kantonƣa 5 kycmə kino apparatь ʙirrgə ʙuldьlar. Annan soꞑ, 3 zur radio alƣa qujьlacaq. Şunьꞑ ɵstenə, hər ʙer volsqa ʙrər aul xuçalьƣь kɵtpxanəse ʙirrgə ujlanьla. Şiflar, ələdən—ələ auьllarƣa kul'tura kɵclərə çiʙərep torrƣa tieşlər. Bolardan tьş, pritpriətiə həm ucrizdiniələrneꞑ şif ojşmalarь yz insiatiflarь ʙlən kyp knə eş eşlərgə xəzrlənələr.

Minzələ kantonь xəzrgə 61 prosint kyməkləşkən. Jazƣь cəcy kampaniəsndə ul 82 prosintqa, kɵzge cəcygə 94 prosintqa çitərgə tieş. Kolxozlar ustaf qaʙul ity tɵsndə gnə tygel, mal-milek, eş qorallarь çəmaƣətləşkən tɵskə qujьla. Dogovor ʙujnca, Minzələ 30 nсь jlda uqi-jaza ʙlməycelkne ʙterrgə vəƣdə itə. Bɵten kolxozlar Aftodorƣa clin ʙulьp krələr.

Minzələ kantonьn totaştan eşcelər şiflьƣьna aluьꞑ əhəmiəte ʙik zur, şifqa alu eşcelərneꞑ yz inisiatiflarь ʙujnca ʙaşlandь. Şif ojşmalarь eşne hər jaqtan çannь rəveştə qujarƣa tieşlər.

Qzьl Armiə saflarnda

Bilorusiə Suƣьş Okrugьnьꞑ ʙrnce udarnьj polьgь.

Bilorusiə Suƣьş Okrugьnьꞑ № — Kronştat polьgьnьꞑ qzьl armieslərə konfirinsiəse yzen udarnьj polk dip iƣlan itərgə qərar cƣardь.

Şuşь uꞑaj ʙlən Okrugr Rivvojnsovitьna çiʙərlgən mɵraçəƣəttə polknьꞑ armieslərə tyʙəndəge syzlərne əjtələr:

— Bez ʙu zur çəyaplь eşne ytəydə kyp auьrlqlar ʙuluƣa qaramastan, sotsializm jarьşьn kiꞑ rəveştə alьp ʙaruda yzeʙzneꞑ ɵsteʙzgə jəklətlgən ʙurclarnь tulь rəveştə ytkərrgə Okrug Rivvojnsovitьna syz ʙirəʙez.

Qzьl Armieslər Univirsititь.

Şuşь kɵnnərdə Samara №—artiliriə polьgь kluʙnda Volga Suƣьş Okrugьnьꞑ ʙrnce kicke Qzьl Armieslər Univirsititь tantanalь rəveştə acldь.

Qzьl armies iptəş Novikof tantanalь çьlьşta tyʙəndəge syzlərne əjtte:

— Bez univirsitit uqucьlarь-eşcelər həm aulnьꞑ ʙatrak-jarlь qatlauь vəkillərə, ʙu eşne ʙaşqaruda ɵsteʙzgə zur ʙurclar jəklibez həm uqunь tulьsь ʙlən yti alrьʙz. Şulaj uq yzeʙzdən aul xuçalьƣьn sotsializm nigezndə qoru frontьna aldnƣь udarniklar çitşterrʙez dip ьşanaʙьz.

Univirsititta dingə qarşь ʙylek, kolxoz ʙylege həm tixnika VUZ larьna xəzrləy ʙylklərə ʙar. Uqular 4 ajƣa isəplengən.

[illegible]

... paniəsndə jardəm kyrsəty tləge ʙlən ytkərelə.

Kursantlar auьllarda ʙu xaqta doklatlar həm spiktakllər ʙlən tuqtalacaqlar. Barlьq julnь urap qajtu 7 kɵngə tartьlьr dip ujlanьla. Caꞑƣь savьşь kursantlarƣa caꞑƣь cavьşlarnda kynegy həm nqular ʙirəcək.

Organizatorlar kurslarь.

Ɣinvar ajnda Məskəy rajonnarnda Oso-Aviaximnьꞑ xərʙi organizatorlar kurslarь acьla. Bu kurslar Oso-Aviaxim aktifьn ojştьru eşndə kyp təçriʙələr ʙirəcək həm zur pritpriətiələrdə yzlegnnən suƣьş eşləren alьp ʙara alrlьq eşcelər xəzrləp cƣaracaq.

Pulimjotcьlar kurslarь.

Tiz kɵnnərdə pulimjotcьlar kurslarь acьlacьq. Kurslar Oso-Aviaximnьꞑ Məskəy Sovitь tarafnnan ojştьrьla. Bu kurslarƣa aldaƣь jlnьꞑ kɵzndə Qzьl Armiə sostafьna alьnacaq 1908 nce jlda tuƣan jəşlər, ʙigerək tə komsomollar alьnacaq.

Xəjvan azьƣьn yrcety caralarь.

MƏSKƏY, 8 (Rosta). RSFSR Çir Eşlərə Xalьq Komisariatь kolligiəsə 8 nce ƣinvarda şaqtьj kyp əhəmmiətle məs'ələlərne qarap cişte. Şulardan, xəzrge vaqtta xəjvannь tujdьru ɵcen torna ʙorcaƣь orlьƣьn onƣaəjlənderyne tьjunь Səvdə Xalьq Komisariatьnnan [illegible]

„Aq altьn" qrlarnda zur yzgərylərgə taʙa

Eşce dihqannar arasnda satsializm jarьşь

Jaqnda ƣna, Məskəy, Liningrat həm Ivano-Voznisinski sitsь faʙriklarndaƣь 700 meꞑ eşce ismnnən urta Aziəgə ɵc tɵrkem diligatsiə kilde. Alar, Urta Aziə dihqannarьn (krəstiənnəren) jarşqa caqьralar. Jarьş ʙujnca Urta Aziə dihqannarь, kiləse ɵc jьl ecndə 44 milion saf (orlьƣnnan tazalanƣan) mamьq ʙirrgə tieşlər. Moꞑa qarşь eşcelər də ʙik kyp tɵrle nərsələrne vəƣdə qlalar. Məsələn:

— Biş jllьq xuçalьq planь ʙujnca, ʙɵten SSSR da zavot-faʙriklar salu ɵcen ʙilgeləngən ʙer miliart 415 sum aqcanь urnnь totu eşen nьq kyzəty (kontrol,) astьna alu.

— Tuqu faʙriklarnda eşli torƣan 700 meꞑ eşce tarafnnan Urta Aziəne atalqqa (şiflqqa) alu. Atalqnьꞑ tɵp ʙurclarь mnə şular:

— Tuqu faʙriklarndaƣь eşcelər, yz aralarnnan iꞑ jaxşь eşcelərne sajlap, Urta Aziə çɵmhyriətlərenə sovit, partiə eşlərenə çiʙərələr.

— Monnan ʙşqa, inzinirlar, tixniklar, traktorcьlar, doktorlar, ikonomislar, tuqucьlar çiʙərələr.

— Kolxozlar, kolliktiflar tɵzy eşndə jardəm itələr. Alar ɵcen maşinalar tɵzəty həm ʙaşqa eşlər ɵcen ajrьm ətrətlər tɵzep çiʙərələr.

Faʙriklarnьꞑ eşləp cƣarularьn xəzrgegə qaraƣanda 110 prosint ysterələr həm ʙaşqalar.

[illegible]

... planь ʙujnca Urta Aziədə mamьq ystery eşe 32 milion pot saf mamьq ʙiry dərəçəsenə çitkerelrgə tieş ide. Xəl'ʙuki monьꞑ ʙlən gnə SSSR grazdannarьnьꞑ sitsьƣa ʙulƣan soraularь tulьsnca ytəlep ʙtmi. Cɵnki 1934 - 35 nce jllarda, hər jlnь kşe ʙaşьna 29 mitr sitsь kirək ʙulacaq. (Xəzrndə 19 mitr kitə. Suƣştan elek 6 mitьr ide). Mnə şul kşe ʙaşьna 29 mitr sitsь eşləp cƣarunь ytəy ɵcen, 48 milion pot saf mamьq kirək. Şunьꞑ 44 milion potьn Urta Aziə ʙirrgə tieş.

Juƣarьdaƣь ike tləkne tulь rəveştə ʙarlqqa cƣaru ɵcen jasalƣan plan, iꞑ elek, ike tɵrle julnь alƣa quja:

— Urta Aziədə mamьq qrlarьn kiꞑəjty.

— Uꞑşnь ystery.

Bu jullar ʙlən ysy, alƣa ʙaru, mnə şundьj caralar arqasnda ʙula: çir suƣaru eşləren tizləty, paxta - mamьq xuçalьƣьn jaꞑadan tɵzy. Mnə şuşь caralar arqasnda, kiləse ɵc jьl ecnde Urta Aziədə mamьq igə torƣan qrlar ʙer milion 733 meꞑ giktarƣa ʙarьp çitəcək. Dimək xəzrgegə qaraƣanda [illegible]

... giktar (xəzrndə 92 meꞑ giktar). Ələge jarşqa caqrьludan suꞑƣь tikşerylər, ezlənylər mnə şunь kyrsətte. Suƣaru eşlərə turnda ələgə caqlь tɵzlgən plannar, ʙik kyp məs'ələdə ɵstən tikşery ʙlən gnə eşləngən ʙulƣannar. Məsələn, suƣaruƣa jaraqlь cyllər nqlap tikşerlməgənnər. Qajdan su kitery, kanallarnь nicek eşləgəndə tizerək ʙtery məs'ələlərə də ʙik ɵstən tikşerlgənnər. Ələge plannьꞑ hic şɵʙhəsez ʙarlqqa cƣuь, ʙik nьq tə'min itlgən, ul un qat ylcənep, ʙer qat szlƣan, diərgə jarьj.

Zur cyllərne suƣaru ɵcen qazьla torƣan kanallar arqasnda 346 meꞑ giktar mamьq çire artacaq. Cyllərne suƣaruɵcen zur kanallar qazьlacaq. Kckenə kanallar, vaq arqlar qazьp, ʙulƣannarьn tɵzəty arqasnda mamьq qrь 175 giktar kiꞑəjəcək. Annarь ʙodaj, dɵge, solь, arpa şiklle orlьƣь aşala torƣan ysmnklərne igy kimetelecək. Bu kimetely, mamьq qrlarьn 370 meꞑ giktar kiꞑəjtəcək.

Suƣaru eşləren, mamьq qrlarьn ələge kiꞑəjtrlek xəlgə quju ɵcen, ʙu [illegible]

... kimndə xəzrgegə qaraƣanda, 40 prosint arttьrrƣa kirək. Məsələn, xəzrge vaqtta urtaca ʙer giktardan 65 pot xam (orlьƣь ərclməgən) mamьq alьna. Mnə şunь 90 potqa çitkerrgə kirək.

Mamqnьꞑ uꞑьşьn ystery eşe, ʙaşlьca tyʙəndəge 4 nərsəgə ʙarьp trələ:

1-Jaxşь orlьq igy. Cɵnki, xəzrdə, qaj ʙer çirlərdə elktən qalƣan „Çajdarьj ciget" (çirle qara mamьq orlьƣь) igycelər ʙar ələ. Mnə şunь ʙɵtenese ʙlən, „Nəyrutski" (Amirikada igelə torƣan mamq orlьƣnnan, Urta Aziə çirenə, hauasьna jararlьq itep yrcetlgən) orlьƣьna alştьrrƣa kirək ʙula.

2 - Çir aşlau, agronomiə eşləren fənni julƣa quju.

3 - Suƣaru eşləreneꞑ mitodьn yzgəry, sunь vaqtnda ʙiry, tigez ʙyly, vaq arqlarnь ʙterep, suƣaru eşləren ʙrdən kiꞑerək kyləmdə quju.

4 - Eş kɵceneꞑ çitərlek dərəçədə ʙuluь.

Uꞑşnь arttьru plannda ike tɵp məs'ələgə əhəmmiət ʙirelə:

-Ajrьm xuçalqlarnь ʙterep, zur kol[illegible]

... lənderelecək. Annan suꞑ, maşinalaştьru eşe, iꞑ kimndə 70 prosintqa çitkerelecək. Şunьꞑ ɵcen də ʙɵten Urta Aziəgə 10 meꞑ traktor kiterelecək.

Bu traktorlarnьꞑ 1.650 se Urta Aziəgə çiʙəry ɵcen xəzrləngən də inde. Şularnьꞑ 8 mꞑe Yzʙəkstanƣa ʙirelep, alardan fajdalanu julь mnə şul rəveşcə ʙula:

40 çirdə, hər ʙrse 250 traktorlь traktor stansьlarь qorьla. Bu stansьlardan 5 se, xəzrndə mamьq igelə torƣan rajonnarda ʙulьp, alar dihqannarnьꞑ çirləren igy eşen ʙaşqaralar. (Bolarƣa ələgə caqlь Yzʙəkstanda ʙulƣan 2 mꞑgə jaqьn traktor qujьla). Qalƣan 35 stansь jaꞑa suƣarьla torƣan çirlərdə acьlьp, alarƣa 8 meꞑ traktor qujьla. Bolardan 10 traktorlь ajrьm kolonnalar tɵzelep, alar suƣaru jullarьn jaꞑadan tɵzy eşndə eşlətelələr. Suƣaru eşlərə ʙtkənnən suꞑ, çir sɵrygə totьlalar.

Ɵc jldan soꞑ, Yzʙəkstandaƣь ʙɵten igennek çirləreneꞑ ʙer milion 520 meꞑ giktarь (ʙɵten igen igə torƣan çirneꞑ 43 prosintь ʙula) traktor ʙlən suqalanacaq. Ə paxta - mamьq qrlarьn ajrьm alƣanda anьꞑ 64 prosintь (940 meꞑ giktarь) traktor ʙlən suqalanacaq. Monьꞑ ɵcen ʙarlьq traktor 10 mꞑgə çitkerelə.

Bajlar, kulaklar, səydəgərlər, mullalar şuşь plannarnь eşkə aşьruƣa nqlap ajaq calrƣa trьsalar. Bolarnьꞑ [illegible]

Pol'şa eşcese ni xəldə jəşi

(Varşaudaqь xəвərcevezdən).

Varşaudaqь Milli Xuçalьq Institutь, „Varşau Lodzь həm Dombrovo bassəjndəge eşcelərnen tormьş şartlarь“ ismndə kitap cqardь. Ankitalarqa jomqaq jasьj torqan bu kitap, Pol'şa eşcelərenen ni xəldə jəşəylere turnda acьq kartina вirə. Ankita kəqəzlərə bəten atna вujnca eşli torqan 343 eşcenen simiəsenə çiвərlgən. Şulardan tau eşcelərə 99, tikstilcelər 71, mitallislar 48, şəhər eşcelərə 23, h. в.

Ankitaqa qaraqanda, kvalifikatsiəle eşcelərnen ajlьq eş xaqь 277 zloti (60 sum camasь), qara eşcelərnen eş xaqь 167 zloti (37 sum camasь). Barnnan da juqarьraqь Varşauda. Anda kvalifikatsiəle eşce urtaca 236 zloti (52 s. 50 t. camasь) alьp, in kime Dombrovo bassəjndə (136 zloti, jəqni ajьna 30 s. camasь).

Şul kckenə gnə xzmət xaqnnan bol'nis kassьsьna, daxot nalogь, ştraf h. в. alьp qalьna. Ankitalarqa qaraqanda, ber bol'nis kassasь blən naloklarqa qna, xzmət xaqьnьn 6 prosint qədəre kitə.

Şunьn ɵstenə də, xuçalar alarnьn eş xaqьn tuqtausьz təşerep toralar. Tau eşndə eşləgən jəşlər uzqan jlnьn avgusnda kənenə 3 zloti, 19 groş alsalar, sintəbrdən 3 zloti qna ala başladьlar. Kyptən tygel ojьq promьjşlnnosnda eşləycə (Lodzьda) 1.600 eşce, xzmət xaqьn 30 prosint kimetygə qarşь zabastofkь başladьlar.

Ikncə jaqtan, azьq produktlarьnьn вəjəse kytərelə. Monа xzmət xaqьnьn 40 prosintь kitə. Pol'şa eşcesenə вətnnəj diərlek вarь jarma, ikmək həm dəge blən gnə tuqlanrqa turь kilə. Kitapnь jazucь вurzua vəkile, ankitalarqa qarap, Pol'şa eşcese „itne вik sirək aşьj“ di həm şundьj şartlar ecndə ikmək вəjəse məs'ələlərenen Pol'şa eşcese ecen zur əhəmiətle вulmauьn kyrsətə. Ləkin ul, Pilsudskiuen faşislar xəkymətə, alpauьt həm kulaklar fajdasьna igen вəjəsen arttьru səjasəte totuьn kyrsətmi.

Prolitariatnьn toraq şartlarьna tuqtalьp, jazucь tyвəndəge kartinanь kyrsətə:

„Kyвrək вer вylməle, tqzlap tutьrlqan, çitərlek dərəçədə jaqtьlьqь вulmaqan, qojaşsьz, in kirək jaqlarь, вədrəflərə вulmaqan kckenə вylmələr. Alar вaktiriə həm tərle aurularnьn ojasь вulьp xzmət itələr. Alar zurlarnьn irtə qartajuьna, jəşlərnen irtə qaqşaularьna səвəp вulalar. Ber syz вlən əjtkəndə, alar millətnen in qimmətle eş kəcləren juqqa cqaralar“.

Bu kvartirlarnьn „miвllərə“ turnda tyвəndəgelər kyrsətelə: Kşe вaşьna 1 karavat turь kilə torqan simiələr вarь 5 prosint, urtaca вer karavatqa 2,2 kşe, jəqni 10 karavatqa 22 kşe turь kilə. Jьş qna вer karavat 2 jaki 3 smina вlən fajdalanьla. Faşislarca „ezlksez atna“! 24 prosint simiədə вer karavatta вer julь ec həm artьqьraq kşe joqlьj. Şundьj şartlar ecndə, вigerək tə вalalar arasnda ylmnen kyp вuluь qəçəp tygel.

Jazucьlarnьn ankitada: „Kiləcəktə ɵmitegez nicek“ dip soraularьna şundьj çəvaplar alnqan: „Minem ɵcen вer də ɵmitle kiləcək kyrnmi“, „Qəzaplanularьma ylem cik qujqanqa qədər eşləjəcəkmen“, „Qaldьq kəcləren вtkənnən soŋ mine ylem kətə“, „Min вu jarlьlqta вer nindi də jaxşьraq tormьş kyrə almam“...

Ləkin soŋqь vaqiqələr Pol'şa eşcelərenen mondьj ɵmtsez qaraşlarь вtyne, krizisnen kisknnəşeye вlən sьjnfi an həm rivolytsion aktiflqnьn ysyen kyrsətələr.

Varşau, I/I — 30 jьl A. K.

Studintka Lukajanova tauьşь

— „Ɵlkə Kontrol' Komisiəse jann[illegible]

[illegible]

kilep jərgən вəten fən eşcelərenə qara tap jaqmaqcь вula. Ul şuşь faktlarqa tajanьp fən eşcelərenə qəjplərgə trьşa. Inde anьn „вerdən вer tənqitcel tauьşьna“ вəten iptəşlər otpor вirgəc, Lukajanova tauьş quptara həm:

— Sez вarьqьz da вer вregzne jaqlьjsьz. Sez вarьqьz da jalaqajlar dip ьcqndьra.

Şunnan soŋ profisor Linsir syz alьp:

— Min yzem mundir kiep jərdem həm cirkəygə də вardьm, ə xəzer вolarnьn ikesen də eşləmim həm tləmim də. Bu nərsə вik taвiqi вer eş, di.

„Sovit studintkasь“ profisor Linsir-[illegible]

[illegible] massanьŋ kyŋ kyŋelendə yz ara tənqite astnda вara.

Qazannьŋ prolitariat studintlarьna Lukajanovanьŋ jəze вer az tanьş inde. Monda 29 ncь jlda вulqan suŋqь вer faktnь qna kyrsətep kity də çitə. Ber vaqt Lukajanova ximiə tixnikumь studintlarnnan вer tərkmne „prolitariat svolocь“ dip atьj. Monьŋ ɵcen Narkomjus aparatьn tazartu komisiəse aŋa şltə də вirgən inde.

Bzgə tik şunsь qna вer az qəçəprək tojьla:

— Nişləp Sovit Pravasь Fakultitь studintlarь xəzrgə qədər вu „prolitar вulmaqan“ studintkadan yzləren ciklэmilər.

Sovit tezeleşe.

Tətəş Şəhər Sovitь taratldь

Şəhər Sovitь prsidətele Bodrof sutqa вirlde

Tatarstan Yzək Başqarmasь kyptən tygel gnə Tətəş Şəhər Sovitьnьŋ eşləren tikşrde. Şəhər Sovitьna cit ilimintlar ojalaqan, praktik eştə hic tə qafu itməslek rəyeştə sьjnfi szqь həm milli səjasətne вozul ar xəkem sərgən. Şəhər Sovitnda вarьsь 50 kşe clin вulьp tora, şunьŋ 22 prosintь cit ilimintlar. Barь 4 eşce 1 krəstiən вar, alar da Şəhər Sovitьnьŋ praktik eşenə tartlmaqan. Qalqanь səydəgər, ruxani, kulak, iske cinovnik həm вaşqalardan qiвarət. Prizidiumda iske cinovniklar həm ruxanilar utrqan.

Kupis həm xoquqsьz вajlar yzlərenen вalalarьn jarlь, jətim qarcqlarqa ullqqa вirgən atlь вulьp, Şəhər Sovitь prizidiumь aşa raslatьp II nce вasqьç məktəpkə uqrqa вirgənnər (Kasatof, Fukin həm вaşqalar); Şəhər Sovitьnьŋ kyz aldnda postajalьj dvor totucьlar həm səydəgərlərgə tieşncə nalok salnmaqan. Şəhər Sovitь şul xəlne kyrə torьp вer tərle də cara kyrməgən. Jllьq kapital ɵjləneşe 5 meŋ sumqa çitə torqan postojalьj dvor totucь IVANOFQA вarь 8 jəz sumnan isəplənep nalok salnqan. Tətştə cirkəy gərlətep eşləp jata. Pop həm psalomşiklarqa nalok salu turnda syz də quzqatlmaqan. Şəhər Sovitь xətta alarnьŋ вarьn da вlmi. Ucaskь nalok komisiəsndə Şəhər Sovitь vəkile вulьp elkke pristaf malajь cinovnik PLITKIN torqan. Səydəgərlərneŋ daxotьn ul isəpkə alьp kyrsətkəndə zur səydəgərlərgə вarь ajьna 3 r sum nalok salqan. Səydəgər, postojalьj dvor totucьlar həm вazar arindatrlarь xəkymətneŋ məçвyri qərarlarьn вozqan ɵcen вarь вrər sum ştrafqa tarttqannar. Şunьŋ arqasnda səydəgərlər məçвyri qərarlarnь вer tuqtausьz вozьp kilgənnər.

7 jllьq məktəptə 15 jьl mulla вulьp torqan XƏMITOF həm aq gvardies PITROSFLAR [illegible]

Massa eşe julqa salьnmaqan.

[illegible]

tojalьj dvorlarnь вterep, krəstiən jortь ojştьrunь sorьjlar. Şəhər Sovitь вer nərsə də eşləmi, anьŋ kiresncə Şəhər Sovitь prsidətele Bodrof massanьŋ hər вer təqdimen kire qaqьp kilgən. Tətşneŋ вarlьq səydəgər həm cit ilimintlarь, postojalьj dvor totucьlar, вazar arindatrlarь Şəhər Sovitьn maqtap jərgənnər. Ɵstəyenə Şəhər Sovitь kyp knə xoquqsьzlarqa urnsьz xoquq qajtarqan həm kcknə jortlarnь şəhər qulьna alьp zur—zur jort xuçalarьn çil, jaŋqьr tidrmi tnьc qaldrqan. Plinum həm konfirinsiələrdə xuçalьq həm səjasi məs'ələlər tikşerlməgən.

Xuçalьq eşenə Şəhər Sovitь salqьn qaraqan.

Dөres, eştə qaj вer uŋşlar da juq tygel. Məsələn, kommunal'ni jortlar invalitlarqa alnqan, ilikter stansьsьna rimont jasalqan, qaj вer jortlarqa rimont jasalqan. Ləkin zurqna amвarlar xuçasьz xəldə jəşilər, tyвə qalajlarь, amвar işklərə urlanьp вtkən, Şəhər Sovitь alarqa əhəmmiət вirməgən. вulqan, amвarlardan fajdalanu carasь kyrlməgən. Jortlarqa rimont jasau plansьz вara, çəyaplь eşcelər torqan jortlarqa jьl sajьn rimont jasalqan. Ə вrnce ciratta rimont soraqan jortlarqa qul timəgən. 28/29 ncь jlda kommunal'ni jortlarqa rimont jasalrqa вilgelənqən 9 meŋ sum aqca əle вulsa saqlana, urnьna totlmaqan. Traktor həm jullar Şəhər Sovitь uramnarnь təzəty turnda syz də quzqatlmaqan. Şəhər вudzitь təzgən vaqtta вudzitqa doxot вirrlek doxot cişmələrə isəpkə alnmaqan. Kiвet, magazin həm skьlatlardan kilə torqan doxotlar вudzitqa krtlməgən. Şəhər Sovitь kantonnan datatsiə alu jaqьn qna qaraqa.

Təp çirle xalqqa yz tlndə xzmət ity carasь kyrlməgən.

Şəhər Sovitnda xatьn-qzlardan 9 kşe clin вulьp tora. Ləkin şular arasnda вer tatar xatьnь da juq. Tatar tlen qəməlgə aşьru məs'ələsen Şəhər Sovitь hic tə praktik təstə qujmaqan. Şəhər Sovitьnьŋ yz aparatnda 9 kşedən вer tatar da juq, klupta 9 kşe eşli, tatardan 1 kşe də juq. Sojuz xlip kənsələriəsndə eşlər jalan urscа jəri. Volвaşqarma aparatnda 17 kşedən вarь 2 se gnə tatar. Militsiə, sut - tikşery, nift skьlatь həm вaşqa uçrizdiniələrdə вer [illegible]

Bez udarniklar

[illegible]

riklibez həm 5 jllьq plannь 4 jlda ytəy ɵcen, Məskəy iliktr zavotь kommunarlarьnьŋ caqьrularьn qaвul itep, вez 12 nce jəcəjke kommunarlarь вarьвьz da udarnьj вrigadьlarqa krəвez.

5 jllьq plannь ytəp вaruьn tikşery ɵcen Tatarstan Məqarif Xalьq Komisariatьn həm Urta Idel Ɵlkəse məqarif вylegeneŋ Tatar - Başqrt siksiəsen şiflqqa alaвьz.

Brdəm kəc həm inirgiə вlən sotsializm təzy 5 jllьq planьn 4 jьl ecndə ytərвez.

12 % nь ytəy julnda

Zakonnь вozalar, вəjəne kytərələr

Yzək Eşcelər Kopiratifь, timer jul eşcələrə, su jul eşcelərə kopiratiflarnda həm invalitlar ərtillərndə tovar вəjələren həm ratsionallaşu eşləren tikşery nətiçəsndə RKI gə xəzer eşce вrigadьlar həm ajrьm təzlgən xatnnar вrigadьlarnnan matiriallar kilə вaşladь.

Barьsь 40 lap zur kiвet, it, maj həm sət kiвtlərə tikşerlgən. Tikşerlgən kiвtlərneŋ kyвesndə, Narkomtorg tarafnnan вirlgən prikazlar həm diriktiflar tulьsnca eşkə aşьrlmaqan. Tovar вəjələren kyrsətə torqan taвlitsa kiвtlərneŋ kyвesndə clnməgən. 5 kən sajьn qərar xaqьn qujьp вaru tərtiвe qəməlgə aşьrlmaqan.

Vitirinalarda, kiştə həm prilafkьlarda tovar вəjəse acьq itep, cittən kyrenep tanrlьq itep qujlmaqan. Kiвtlərneŋ acu-jaвu vaqtlarь turnda вldrmələr juq, suŋ acьp, irtə jaвular da jьş вula. Kiŋ massьqa kirəkle вulqan tovarlarnьŋ vaqt-vaqt вulmaqanь xaqnda вldrmələr вulrqa tieşle вulsa da, kiвtlərdə ul kyrnmi. Qajsь вer, şikər, virmişil kвek nərsələrne aldan ylcəp quju turndaqь prikazlar da eşkə aşьrlmaqan.

Mnə şundьj səydə eşndə iŋ kirəkle həm ytərgə mɵmkin вulqan ratsionallaştьru caralarьn ytkərrgə iqtiвar itlməgənnktən ciratlar zurajqan. Kiвtlərneŋ kyвesndə вərəŋge 5 tien urnьna $6^{1}/_{2}$ tieŋgə satalar. 96 ncь nomirlь magazinda virmişil 53 tien urnьna 58 tieŋgə, kiptrgən gruşьnь 65 tien urnьna 75 tieŋgə satalar. Vastaniə вistəsndəge 17 nomirlь magazinda pcьraqlьq, tərtipszlek həm şulaj uq xaq вozu вik kəcle вulqan.

Normьsьz tovarlarnьŋ вəjələren tikşery komisiəse. (Q. Y, E. Kopiratifnda)

Eşce вrigadьlar вlən jərgəndə

Brigadьlar Passazqa kilgəndə magazinnar aclmaqan ide əle. alar magazinnarnьŋ vaqtnda acьlьp - aclmauьn вler ɵcen şulaj irtə kildelər. kyplәp tartu həm şunь eştə kyrsəty ide. Brigadьlarda qatnaşqan eşcelər tikşerydən soŋ yz eşlərenə jomqaq jasaqan vaqtta moŋa qədər ul eşne, [illegible]

RAVIL.

lar. Qaj вer tovarlarnьŋ xaqlarь ɵstenə jazlmaqan. Qaj вer magazinnarda cistalьq, tazalьq eşenə əhəmmiət вirlmi (iliktrik nərsələrə magazinь).

Magazinnarda вilgelənqən xaqnь вozu, juqarь kytəry вarlьqь kyrnmədе (Ul məs'ələnə dokumintlar вujnca tikşery ozaq vaqt cşlər ɵcen вilgeləngən ajrьm вrigadьlarqa tapşrldь).

Brigadьlar zaluвь knəgələrenə ajrьm əhəmmit вirdelər. Qaj вer magazinnarda jazlqa zaluвalarqa vaqtnda çəyap вirməy вar (Ecmnek - gastranomiə вylege).

Tikşeryneŋ təp səjasi momintь eşce massьsьn, kopiratiflarnь tikşery eşenə [illegible]

Auьllardan jazalar

Kolxozlar tirəsndə kulaklar joqntьsь

Kulaklarqa otpor вirlmi.

Bua kantonь, Bəki volьsь, Ataвaj auьlьnьŋ ataqlь kulaklarnnan mulla Usmanof, Qəlimçan Saвirçanof həm вaşqa kulak iərcnnərə, suŋqь vaqtta şaşьp kittelər. Auьlda вer tuqtausьz qotqь taratalar, aktiflarnь ytery вlən qurqьtalar, 58 xuçalqtan torqan kolxoznь hər tərle qotqь вlən xəzer 40 xuçalqqa qaldrdьlar inde. Auьl sovitь həm volьs вaşqarmasь kulaklarqa qarşь вer tərle də cara kyrmi.

AUЬL MALAJЬ.

«Yrnək» kolxozьna sərь qortlar ojalaqan.

Minzələ kantonь, Simstrau volьsь, „Yrnək“ kolxozьna kulak - quştannar krep ojaladь. Elktən zur amвarlar totьp igen çiqan Malik Qəptlxanof, kolxozqa krep aldь da xoxuqlь grazdan вulьp kitte. Ber jortьn 850 sumqa satьp ksəsenə aqca salьp qujdь, вer amвarьn kolxozqa arindьqa вirde. Ber qzьn, kolxoz clinе вulqan atlь вulьp, Minzələgə 9 jllьq məktəpkə uqrqa вirde. Şulaj itep, kulak rəxətlənep kolxozqa ojaladь.

Kolxoz clinnərenen вytənnərenə kilsək, monda da eşlər вətnnəj şəptən tygel. Səydəgər, kulak Hidiətulla вlən Qəzizulla Səfərqəlinnər aqaj-enele ikəyedə kolxozqa вaş вulьp aldьlar. Bu kolxoznь hic şiksez jaqьn arada tazartrqa kirək.

BLYCE.

Kulaklar kolxozqa ut tərttelər.

Əgrçe rajonь, „Azat Kəc“ kolxozьna 27 nce dikəвrdə ut tərttelər. Ut cqqan vaqtta kolxoz clinnərə вarьsь da diərlek, kolxoz idarəseneŋ atcutьn tqnau həm idarə sajlau ɵcen klupqa çьlqannar ide. Kolxozqa ut tərtycelərneŋ ezenə təştek. Kolxoz ɵcen jaraqsьz taвьlьp, [illegible]

R. S.

Jaŋan kolxoz.

[illegible]

KOLXOZDAN UZUCЬ.

Sut eşləre

Qajвc aulnda „mulla - məzin ojşmasь“

Qajвc rajonь, Qajвc aulьnьŋ [illegible] Kərim xezrət çomqalarda вulsьn, ikndе - axşam arasnda вulsьn yzeneŋ „vəqəzləren“ şəвəjtə, məzin Bədiqulla qart вəten xalqnь „vəqəzgə“ вarrqa caqьra, aulnьŋ qart-qorьlarь:

— Əj вzneŋ xəzrətneŋ vəqəze - jərəkkə ɵrtep salqan maj inde, dilər.

Ul qna da tygel əle məcet mətəvəllilərə Iвrahimof həm Iвətyllin, elkke volьs starşinasь Qəjsarof təce qojmaq вlən gnə cəjlər xəzrlətep, „nicek itep вu dənja afətlərnnən „qotьlu“ turnda xəzrət вlən məzinneŋ kiŋəşe вlən „jəşren“ maçlslər də ojştьralar.

Xəzrətneŋ vəqəz səjli, səjli kce tllərenə qədər kiвep вtsə də „jəşren ojşma qərarlarь“ вujnca auьl ecndə hər kənne Sovitqa qarşь „ata jalqannar szqьrьp jərsə də“ oktəвer çile вlən вara torqan xalьq kul'turasь az qna da tuqtalьp qaramьj.

28 nce jlda ɵlegə jəşren ojşma aulda kyp вasuqa kycy eşen tuqtatrqa trьşьp qarьj. Ləkin jalqnqa krgən kyвələk kвek jqьlьp təşə.

29 ncь jlda Kərimof xəzrət qulnda sanalqan, ləkin hər vaqt вuş jata torqan jortnь xəzrət qulnnan jardəm komititь alqac, „mulla - məzin ojşmasь“ cnnap torьp ɵşkə jaвьşrqa ujlьj. Çələtdinof, Iвətyllin, Bikcəntəjef, Iвrahimof kвek yz qojrqlarьna jaвşqan xalqlar arqьlь, „xəzrətkə ɵjne qajtarrqa“ dip prigovor təzilər, hər kmgə qullar qujdьrьp jərilər, ləkin вu eşneŋ də axьrь „pes“ itep synə. Bu zur vaqiqələrgə təckerep tə ɵlgerə almьj xəzrətneŋ ojşmasь, Qajвc aulьnьŋ вəten jarlьlarь aulda kymək xuçalьq ojştьrrqa qərar вirələr.

Ber kən çomqaqa qədər „jəşren ojşma“ yzeneŋ aşьqьc utьrьşьn jasьj da, çomqaqa krə. Kərimof xəzrət ul kənne qadəttəgecə gnə tygel, вigerək tə „tirən itep“ vəqəz səjli.

— Ɵjmne aldьlar, tizrək məctne də talap alrlar, dinne вterələr, kəcləp dinsez jasьjlar, di, şulaj kyp səjləgəc lşьq—lşьq jlarqada totьna. Şunnan soŋ „məcet əhle“ xəzrətne çəвrlətməskə, aŋa nalok saldrmasqa qərar вirələr.

Xəzrətneŋ həm Qəjsarofnьŋ kiŋəşe вlən, вu eşkə irlərne qatnaştrmica xatьn-qzlarnь caqralar.

Fatьjma, Xəjri kamal, Mahi Kamal, Çihan, Qəçilə, Məftuxa aвstajlar auьl вujnca jərep. xatnnar çiьp volьs вaşqarmasьna kitələr. Julda вarqanda agronom Kanavalof ocrap, anь qinamaqcь вulalar, ləkin ul qacьp qotьla. Volьs вaşqarmasnnan prsidətel Tuqajof həm prokuror Tajmasofnь totьp məcet jańьna kiterələr, alarqa вik nьq çikerenep,

— Əjtegez xəzer jaxşьlьq вlən! sez xəzrətkə nalok salmasqa, ɵ məctkə timəskə, din məktəвe acarqa vəqdə вirəszme, juqmь!?

Tuqaj вlən Tajmasof вu eşlərne jaxşьlap tikşerrgə vəqdə вirep qotьlalar.

Mulla, məzin həm starşina Qəjsarof „plannarьnьŋ nьr“ cqьna şatlanьp ɵlgerə almьjlar, prolitariat sutь alarnьŋ tamrlarьn kisə.

Fatьjma, Xəjri kamal, Mahi Kamal, Çihan, Məftuxa aвstajlar nьq ajrьm totьp ɵcər jlqa, Qələytdin də ɵc jlqa, ike aqaj - ene Bikcəntəjeflər вişər jlqa, Iвrahimof un jlqa, Kərim mulla, Bədiqulla məzin, Qəjsarof kulak atьlrqa xəkem itelələr.

Tatar matвuqatьnьŋ

jaŋalifləşye nicek вardь

Tatar gəzilərenen cnnap jaŋalifləşə вaşlaularь вarь, tik 1928 nce jlnьŋ iknce jartьsnda, jьl axrlarьna taвa qna вaşlandь. Şul vaqtqa qədər, ara, tirə, çajь turь ktlgəndə jaŋalif məs'ələse turnda məqalələr jazu вlən qənaqətlənep kilgən tatar matвuqatь, 1928 nce jlnьŋ azaqlarnda, Qazanda Jaŋalif Yzək Komititьnьŋ ɵcnce plinumь çьlu uŋajь вlən, jaŋalifləşy julnda вorьlьş jasьj вaşladьlar. Bu plinum, tatar matвuqatnda jaŋalif krə вaşlauqa hic şiksez zur joqntь jasadь. Şul vaqtqa qədər jaŋalif pocmaqь acьp, ɵlifвa вiry вlən gnə qənaqətlənep kilgən gəzitlər, 1928 nce jlnьŋ axrlarnda inde ajrьm xəвər-xətta məqalələren də jaŋalif вlən вirə вaşlьjlar.

Gəzitlərdə ajrьm rəyeştə alqanda tyвəndəge xəlne kyrəвez:

Məskəydə cqa torqan «Igncelər» yz вitlərndə uqucьlarьn jaŋalif вlən tanştьrrqa kreşydə вrnce вuldь diərgə вula. Ul 1927 nce jlnьŋ 28 nce dikəвrndə cqqan nomirnnan uq вaşlap, uqucьlarьn jaŋalif saвaqlarь вlən tanştьrьp uzdь. Annan soŋ вajtaq qemer torqannan soŋ 1928 nce jlnьŋ 15 nce fivralnda (217) 7 nce nomirnnan вaşlap jaŋalif xərflərə ɵjrətə, dərslər вirə вaşladь. Şul uq jlnьŋ sintəвrndə Məskəydə R. S. F. S. R. jaŋalifcelərə konfirinsiəse uŋajь вlən вrnce вitndə konfirinsiəgə qaratlqan вaş məqalə jaŋalif xərflərə вlən вasldь.

„Eşce“ gəzite 1928 nce jlnьŋ iyn ajnnan jaŋalif pocmaqь acьp çiвərde. Bu pocmaqta, вaşqa gəzitlərdəge şiklle yk annan, monnan „fən tixnikь“ gə qaratlqan matiriallar вlən вer rəttən ədəвi nərsələr həm viktorina ujnnarь вirelep kilnde. 22 nce avgusta „Eşce“ gəzite uqucьlarnьŋ soraularь вujnca jaŋalif ɵlifвasь вirə вaşlьj. Torqan sajьn jaŋalif pocmaqь urnьn kiŋəjtə вara, oktəвr ajlarnda inde вu pocmaq 3 вaqana camasь urnnь ala вaşladь.

Şul uq jlnьŋ cktəвr вəjrəmenə qaratlqan nomirnnan вaşlap „Eşce“, dyrtnce вittə gəzitneŋ вaşьn jaŋalifcə qujьp cqara. Şul kənnən alьp inde вu gəzitneŋ dyrtnce вite (вrər məqalədən вaşqasь) вətnnəj jaŋalifləşep вite.

Sвrdə 1928 nce jlnьŋ maj ajnda jaŋalif komititь təzelep, вer nicə aj camasь vaqt ytkəc tə „Azat Sвer“ gəzitndə jaŋalif pocmaqь məjdanqa kilə, 22 nce sintəвrdə „Azat Sвer“ gəzite вit вaşlarьn jaŋalifkə kycerə həm jaŋalifcə вer nicə xəвər də cqara. Ə, şul vaqttan alьp „Azat Sвer“ вitlərndə jaŋalif kyrenə вaşlьj.

Ufada cqa torqan „Jaŋa Auьl“ gəzite, uqucьlarьn jaŋalif вlən tanştьra вaşlau ɵşenə 1928 nce jlnьŋ fivralnda kreşə. 16 ncь fivraldə „Jaŋa Auьl“ вrnce tapqьr jaŋalif ɵlifвasь cqara. Mart ajnda inde вez „Jaŋa Auьl“ nьŋ dyrtnce вitndə jaŋalif вlən jazlqan ajrьm xəвərlər də kyrəвez. Şunьŋ вlən вrgə вu gəzit, jaŋalif saвaqlarьn da вirep uza. 1928 nce jlnьŋ 25 nce avgusnnan вaşlap, („Jaŋa Auьl“ nьŋ вiş jllьq вəjrəme kənndə) dyrtnce вittə gəzitkə jaŋalifcə вaş krtelə.

Tatarstannan tьş urnnarda cqa torqan gəzitlərdən jaŋalifləşydə iŋartta qalqan tatar gəzitlərə, Svirtlovskidaqь „Saвan həm Cykec“ вlən Sarataudaqь „Jalqьn“ gəzitlərə вuldь. Məsələn „Saвan həm Cykec“ gəzitenə 1928 nce jьl вujьna вer jaŋalif xərfe krməde. „Jalqьn“ isə, вarь, tik 1928 nce jlnьŋ dikəвrndə gnə jaŋalif saвaqlarь вirə вaşlap qna qaldь.

Inde Tatarstanda cqa torqan gəzitlərgə kilgəndə eş вolaj tora.

Bzneŋ Tatarstan matвuqatnda jaŋalifləşy, juqarьda kyrsətlgən cit ɵlkələrdə cqa torqan gəzitlərdən ɵlвəttə artqa qalmadь, artqa qalmau qna tygel, вəlki məs'ələdə Tatarstan matвuqatь jaŋalifləşy eşndə вaşqalarqa çitəkcelek itep kilde. Bzneŋ gəzitlərdə jaŋalifləşyne, вaşta jaŋalif ɵlifвasьn krty həm nicek ɵjrətydən вaşlap çiвərdelər. Məsələn, „Qzьl Tatarstan“ gəzite, 1928 nce jlnьŋ iylnnən вaşlap jaŋalif xərflərə вlən tanştьra вaşladь həm jaŋalif quzqalьşь xəвərlər вlən вer rəttən kul'turь məs'ələlərenə qaratlqanьraq matiriallarnь jaŋalif pocmaqьna urnaştьru julьn tottь. «Qzьl Tatarstan» oktəвr 7 snnən alьp, dyrtnce вitkə gəzitneŋ ismen jaŋalif вlən jazьp krtelə вaşladь. Ləkin вu вaş 3 nce nojəвrdə вterlde. Cənki ridaksiə, jaŋalif xərfe вlən вulqan matiriallarnь вer gnə pocmaqqa çiu sistimьn вterep, andьj matiriallarnь, gəzitneŋ tərle вitlərenə krty julьn artьq kyrde. „Qzьl Tatarstan“ 18 nce dikəвrdə jaŋalif Yzək Komititь plinumь acьlu uŋajь вlən вrnce вiten вaştan ajaq jaŋalif xərfe вlən cqardь. Şul vaqtlardan alьp inde, вez, jaŋalifne gəzitneŋ hər вer вitndə, təp matiriallar arasnda ocrata вaşlьjвьz. „Qzьl Tatarstan“ nьŋ jaŋalifləşy eşe şul rəyeşcə, kənnən kən alqa вarьp, 1929 ncь jlnьŋ 15 nce martnda gəzitneŋ təp вylklərnnən вrse «Sovitlar Sojuzь» вətnnəj jaŋalifkə kycte. Ozaq ta ytmi iyl ajnda cit il вylege də вətnnej jaŋalifləşte. Brnce avgustan вaşlap gəzitneŋ virska tərtiвe də alьşa, gəzitneŋ вrnce вite вətnnəj jaŋalifkə kycy səвəple, urьs gəzitlərə kвek, sul jaqtan virstajt itelə вaşladь.

Şunьŋ вlən вrgə „Qzьl Tatarstan“ 28 nce jlda, ikə tapqьr yz вitlərndə jaŋalif saвaqlarь вirep, uqucьlarьn jaŋalifkə ɵjrətydə zur qna xzmət ityen də ɵjtep uzarqa kirək.

Qazanda cqa torqan вaşqa gəzitlərdən „Krəstiən Gəzite“, „Qzьl Ərmies“, „Qzьl Jəşlər“, „Jəş Eşce“, „Jalcь“ həm „Kiŋəş“ gəzitlərenen jaŋalifləşylərə ənə şul corlarqa turь kilə.

Gəzitlərdə jaŋalifləşy, massьnь jaŋalif xərflərə вlən tanştьru, вer вilgele sistim вlən вarmadь. Qaj вer gəzitlər (məsələn „Krəstiən Gəzite“ həm „Qzьl Ərmies“) uqucьlarьn çynnəp xərflər вlən tanştrmьj torьp, jaŋalif xərflərə вlen xəвərlər вirə вaşladьlar. Mnə mondьj xəl, gəzit uqucьlarьna jaŋalif ɵjrətydə uŋajszlqlar tudrdь.

1929 ncь jьl isə, вəten gəzitlərneŋ jaŋalifləşylərndə alqa вaru jlь вuldь. Bu vaqt ecndə jaŋalif gəzitlərdə yzək urnnь ala вaşladь. Jaŋalifne kiŋ qatlau xzmət iələrə arasnda populərləştery, yzləştery julnda matвuqat hic şiksez zur urьn tottь. Kiŋ qatlau xzmət iələrenə jaŋalif tygərəklərndə, nadannqnь вtery məktəplərndə kəndəlek uqьqannarьn yzləşterydə matвuqatnьŋ вulşlьqь вik zur вu dь. Şulaj itep, gəzitlərneŋ zur kypcelege jaŋalifləşyneŋ вaşnda torьp, anь çitəkləp alьp вarucь вuldьlar.

1930 ncь jlqь „Qzьl Tatarstan“ вlən „Eşce“, „Qzьl Jəşlər“, „Jəş Lininсe“ gəzitlərenen вətnnəj jaŋalifkə kycep вtylərə, jaŋalifneŋ kəndəlek, praktik eşeвzgə nqьraq sŋeşyenə вilgele вik zur jardəm itə həm kul'turь yseşeвzdə zur fakt вulьp tora.

Q. Q.

Tərle xəвərlər

◆ Yzək krəstiən jortьnьŋ eşce həm xzmətkərlərə kyməkləşy fondьna вer kənnek eş xaqlarьn вirrgə qərar cqardьlar həm yzlərə вlən tiŋnəşrgə Tatstrax, Xəjvan asraucьlьq həm Sətcelek Sojuzь, Narpit Sojuzьnьŋ вarlьq grupkomnarьn, Narkomzim həm vaq pritpriətiələr trisьnьŋ eşce həm xzmətkərləren caqralar.

◆ Callь kantonь, Cirkas Volвaşqarmasьnьŋ 2 nce qinvarda вulqan plinumь вu jьl jazqa вəten volsnь totaştan kyməkləşterrgə qərar itte. Xəzer inde ɵc auьl kolxozqa kycteler.

Bzneŋ tənqit nətiçələre.

◆ „Qzьl Tatarstan“ nьŋ 13 nce dikəвrdə 284 nce nomirnda вaslqan „Vaq pritpriətiələr trisnda вjurokratizm“ digən xəвər raslandь. Vaq pritpriətiələr diriktorь Nikonof urnnnan alndь həm anьŋ urnьna eşce şufir Simagin iptəş kytərlde.

◆ Gəziteвezneŋ 3 nce oktəвrdə cqqan 225 nce nomirnda вaslqan „Qatь çəyapqa“ digən xəвər tikşerelep, ytery qasdь вlən Linin faвrigь axrannigənə həçym itkən Grigerneŋ eşe raslandь həm çəyapqa tartldь.

QAZAN JAŊALQLARЬ

Vraclar sjьzьnda.

10 ncь qinvarda kic səqət 6 da Mitsantrud klubnda Tatarstan vraclarьnьŋ sjьzь acldь. Sjьzqa barsь 125 diligat qatnaşa.

1 - 2 nce kөnne sojuznьn Tatarstan bylege blən vraclar siksiəsenen doklatlarь tьnandь həm şular bujnca səjləşylər bardь.

Ana həm balalarnь saqlau kurslarь.

Г. S. Saqlau Xalьq Komisariatь fivral' ajnda kolxoz həm sovxozlarda ana həm balalarnь saqlau kurslarь ojştьra. Bolarqa kolxoz clinnəre xatьn - qzlarь həm batrackьlar alьnacaqlar.

Aulllarqa tovar çibəry.

Qinvarqa qədər kanton, rajonnarqa tovar patribitel kopiratiflarnnan paj kapitalьna qarap çibərelep kilgən ide. Inde qinvardan birle Tatsojuz aulqa tovar birgəndə, kopiratiflardaqь pajcьlarnьn sanьn brnce planda tota. Qinvar ajnda Tatarstan kantonnarьna 4 milion 500 sumnьq tovar çibərelәcək. Şular arasnnan qzьl mal 700 meŋ sumnьq, çon matiriələr-150meŋ sumnьq, sabьn-80meŋ sumnьq, maxorkь-100 meŋ sumnьq, konditr tovarlarь - 250 meŋ sumnьq, kyn ajaq kiemnəre həm kaluşlar - 500 meŋ sumnьq çibərelə h. в.

Məctne jabu.

Bөglmə kantonь, Əlmət aulnda monarcь өc məcet bulsa da, ber məktəp tə juq ide. Şuŋar kyrə, aulnьŋ batrak həm jarlьlarь məktəp өcen ber məctne biryne soradьlar. Tatarstan Yzək Başqarmasь prizidiumь alarnьŋ ytenclәren qabul itep, 2 nce nomirlь məctne məktəp өcen alrqa roxsət itte.

Zajumqa cqqan otşlarnь tyləy.

Dəylət Bankьsnda 2 nce industriə zaiumьnьŋ suŋqь tiraznda cqqan otşlarnь tyləy bara. 3 nce qinvardan 11 enə xətle 4500 sumnьq otşlar tyləndе.

Tilifon №3 - 75

◆ Dikəbr ajnda „Krəstiən Gezite„ 29 meŋ, „Qzьl Tatarstan“ 11.800nөsxə baslьp kilgən ide. Inde qinvar ajnda „Krəstiən Gəzite“neŋ tirazь 36 mŋgə, „Qzьl Tatarstan“ tirazь 12500gə çitte.

◆ Xəzrge kөndə bөten Tatarstanda tatar vraclarьnьŋ sanь 92 gə tuldь, alardan 54 e xatьn-qzlar.

◆ Qazan Dəylət Univirsititeneŋ miditsina, fizmat həm Sovit xoquqь fokul'titlarnda dingə qarşь dərslər krtelə.

◆ Tatarstan Ecke Eşlər Xalq Komisariatь qərarь bujnca, jortlarqa kilgən həm kitkən grazdannarnьŋ pasportlarьn yz vaqtnda trkətep barmaqan өcen, toraq şirkətlәre həm başqalarnьŋ julbaşcьlarь çəyapqa tartьlacaqlar,

◆ Xalq Komisarlarь Sovitь kiləse jldan başlap, çəmaqət kirəklәre өcen l'gutlь urman fondь biryne вterrgə qərar birde. Anьŋ urnьna вydzit bujnca aqca вilgelənəcək.

◆ Kopiratsiə turnda ədəbiat вasьp taratu turnda Tatsojuz вlən Tatizdat arasnda dogovor jasaldь.

◆ Ecke Eşlər Xalq Komisariatь Şəhər Sovitnnan çəj kөne elkke pozar maşinalarьn şəhər uramnarьna su siвy өcen fajdalanrqa вirrgə soradь.

◆ Tatsovnarxoznьŋ qərarь bujnca ip. Bulqakof Tatpiştris diriktrlьqnnan azat itlde. Anьŋ urnьna „Qzьl Şərq“ diriktrь ip. Dəvlikamof вigeləndе.

◆ Suqьş vidomstvo qulnda вulqan elek „Lokko“fabrigь Tatsovnarkom həm Tatsovnarxoz qərarlarь вujnca tuqu kamвinatь qulьna kycte.

Kөfr pocmaqьna krьjşkь

Rivolytsiə ber adьm alqa atlaqan sajьn - iske tərtiplər jəz adьm juqalьqqa tabа kitələr. Qara monarxiə səjasətenen ькenсe trage rəsmi qan din, bu kөnnen kul'tura rivolytsiəse dauьlnda yzenen soŋqь kylәgələrn də juqalta вara. Şul kylәgələrnen вerse вulqan məctlərnen mixrablarь urnьna saxnə, namaz вylmələrenə tamaşa, uqu zal-binasь вik nьq yzgərtelep, klup stilndə təzətmələr jasalьp „Kustarlar kul'tura jortьna“ əjləndereləcək. Kul'tura jortь itep rəsmi rəyeştə acu Tatarstan çəmhyriəteneŋ tezelyenə 10 jьl tuluqa turь kiterelәcək. Məcet вinasьnьŋ kul'tura əməllәre julьna kycy unajь вlən, 10 ncь qinvarda da kyp eleşe tatar-

Elkke pcən вazarь məcetendə kustarlarnьŋ „Qzьl Kustar“ artelen tazartuqa вaqşlanqan çьlьştat.

larь urnaşa вara. Mən şundьj faktlarnь вerse Qazan şartlarnda səjasi jaqtan şaqtьj əhəmiətle вulqan вer mominttь nьq ytkə. 15 qinvarda kyrep yttek. Bөten tezelyge, prinsipe həm qujlьqan kapitalizm həm fanatizm idiələrenə xzmət itkən, elktən „KӨFR POCMAQЬ“ isme вlən dan totqan, hər tөrle jaŋalьq ocqnnarьna kөfr picəte вasьp torqan Pcən Bazarь məcete məcttən cqarьlьp kyl'tura xzmətenə вirlde. Bu məctne saluqa kitkən aqcanьŋ Qazan şəhərəndə yz qul kөce вlən kөn kyryce xzmət ilərnnən, вigrək tə kustarlardan kapitalistlar talap alqan aqca вulьn xətrgə alьp, Kuspromsojuz cltərenə ojşqan kustarlarnьŋ sөraub вujnca, Tatarstan xekymәte ul məctne kustarlarnьŋ aqartu julьna вirrgə вuldь. Bu məctneŋ

lardan вulqan „Qzьl Kustar“ artilenen sotsial sostafьn tazartu nətiçələren tikşeryge qaratlqan qomumi çьlьşь ytkərlde. Monda inde вez ike səjasi əhəmiətle faktnь kyr alьnnan ytkerdek: вerncese — din jortьnьŋ kul'tura jortьna əjlənye, ikncese—şul dinnərne qoral itep totqan kapitalizm ilimintlarnьŋ xzmət ise kustarlar safnnan sperelep cqarьlularь ide. Çьlştə 250 gə jaqьn kşe qatnaşьp, zur tantana вlən ytte. Kuspromsojuz yzenen vəkile arqьlь вu məctne kul'tura jortьna əjləndery, həm kьlьrqan səjasi həm xuçalьq caralarьn aŋnatu nigezndə, kustarlar məsələsen yzlərenneŋ sotsial sostavlarьn tazartu вlən qoldь. Bez monarqa, əlвətə, zur əhəmiət вirəвez həm Kuspromsojuz idarəse вu eşne, zur cqmnar aldnda da tuqtamьjca вaşqarьp cqar qip ьşanavьz. „Kөfr pocmaqьna krьjşkь, kustarlar kul'tura jortlarьna kiŋ, acьq jul.

Q.Q.

Səjəkərəm вulmasьn

Ximiə promьjlnnosьna səjək вir.

Uzqan xuçalьq jlnda Tatarstan nda 1,500 tonna səjək xəzrləngən ide. Inde вьl 2580 tonna səjək xəzrlərgə вilgeləndе. Bolarnьŋ 950 tonnasь gustorg, 1000t. xəjvancьlьq sojuzь, 420t. Tatsojuz, 80t. Bөglmə rajonь sojuzь, 130 tonnasь kustar kopiratsiəse arqьlь xəzrlənrgə tieş. Səjək çinau eşenə kopiratsiəneŋ hər tөrle tarmaqlarь, вigerək tə partiвitel kopiratiflarь, şəhər çirlərndə invalit kopiratiflarь, zaktlar, eşszlərdən tөzglən ərtillər həm вaşqalar tartьlalar. Barlьq xzmət iələre yzlәre arqьlь ytə torqan səjəklərne ərəm itməskə tieşlər. Bөten çinalqan səjək ximiə promьjşlnnosьn kөcəjty өcen totьlacaq.

Kino.

Balalar kinosь

Tatarstannьŋ Kino Duslarь Çəmqiəte jaqьn arada Jəhyt Kul'tura Jortnda вalalar həm profsojuzlar өcen kino ojştьra. Anda kul'turь filmalarь həm вalalar өcen jaraqlь kartinalar atnaqa өc tapqьr kyrsətelep toracaq. Bilitlər məktəp həm tөrle ojşmalar arqьlь kyməklәp taratьlacaq.

Kul'tura filmalarь.

Qinvar ajnda Qazanqa kul'tura filmalarnnan „Daqstan“, „Urman Kşelərə“, „Saulьq өcen un jllьq kөrəş“, „Mitjor өcen Sвer urmanьna вaru“, вalalar өcen „Xiali Hindstan“ kartinalarь alьnacaq.

Aulllarda kycmə kino.

1 nce qinvarqa qarşь Tatsojuznьŋ Tatarstan aulllarьna cqarqan kycmə kinolarь 62 gə tuldь. Kiləsө kөzgə qədər вolarnьŋ sanьn 100 gə tutьrrqa ujlana. Bolardan 3 se zur aulllarda hər vaqt eşləp toracaqlar.

Fizkul'tura

◆ 22 nce qinvarda jlqa arjaqь eşcelər sarajь tarafnnan şəhər artьna 15 meŋ kşelek kymək cqu ojştьrьla. Şəhər fizkyl'tura Sovitь anda fizkul'tura ujnnarьn ojştьru өcen şəhərdən 100 fizkul'turnik, 6 instroktьr çiвərə.

◆ Yzək Başqarma qərarь вujnca вөten Tatarstan fizkul'turniklarь sjьzdь 15 nce fivralqa вilgeləndе.

◆ II nce вaşqьc 8 nce məktəp uqucьlarь 10 kşedən qiвarət вrigadь tөzep, caŋqь uzьşьna cqalar. Marşortlarь: Qazan, Balьq вistəse, Lajьş, kire Qazan. Alar aulllarda tuqtalьp krəstiənnər arasnda tөrle xuçalьq, kul'tura məs'ələlәre turnda вisidalar ytkərəcəklər.

◆ Jlqa arjaqь fizkul'turniklarь 18 kşedən qiвarət вer вrigadь tөzep caŋqь uzьşьna cqalar. Alarnьŋ marşrotlarь: Spas, Təteş, Bua, Qazan. Alar 11 kөn jөrəjəcəklər.

◆ Suqьş məktəp uqucьlarnnan 30 kşe Qazan вlən Uljanovski arasьn caŋqь вelən urarqa cqalar. Alar вu aranь 6 kөndə jөrrgə ujlьjlar.

◆ 15nce qinvarda Qazan janьnda caŋqь jarьşь ytkərelə. Jarьş 25 kilomitr çirdən вulacaq. Jarşqa hər tygərəktən 5 r kşe qatnaşa.

KӨNDƏLEK VAQIQƏLƏR

JӨKTƏN URLAUCЬ - Kajmar aulnnan вazarqa kilgən gr. Govrilofnьŋ jəgnnən 350 sumnьq itek həm kyn tovarlarь urlanqan ikən, alarnь urlaucь Grişin digən qaraq вөten əjвrlər вlən uramda qulqa alnqan.

KSƏSNNƏN ALDRQAN - Zviniga zatonnan kilgən gr. Vişnivski ksəsnnən 150 sum aqacasь вlən 525 sumnьq dokumintlarьn urlatqan.

BILGESEZ qaraqlar Kalinin ur., 10 ncь jortta gr. Ivanova fatirnnan 150 sumnьq kiemnəren urlaqannar.

„SMICKA“ toraq kopirattifьnьŋ jaŋa salьna torqan jgrtnnan вilgesez qaraqlar 650 sumnьq tөrlə instromintlarь urlap cqqnnar.

Soraularqa çəyaplar

Nalok turnda.

1) Yzək xuçalqlarnda eşləgən vaqtta auьrьp jə isə imgənep sələmətlklәren juqaltqan grazdannarqa, əgər də alarnьŋ xuçalqlarnda igncelktən вaşqa kilere вulmaqanda, volьs jə isə zajum nalok komisiələre вilgeləy вujnca tieşle вulqan qədərle l'got вirelə,

2) UMARTA QORTLARЬ ajrьm вəxtszlklərgə, məsələn: cery, yly jə janu şiklle qazalarqa ocraqanda, ul qortlar asьraлqan çirlərdə çykə, qara вodaj cəcəklәre juqlqqa qarap qna вer tөrle də l'got вirlmi.

3) Hər xuçalqta nalok salьna torqan kilrneŋ вarlьq sumasь 500 sumnan artsa, ul xuçalqqa өstəmə nalok salьna, məsələn вarlьq kilrneŋ sumasь 500 dən 600 gə qədərle вulsa, 5 prosint, 650 gə qədərle 6 prosint, annan da artьq вulqanda, artqan sumanьŋ kypcelegenə qarap arttьrьla вara.

4) Individual nalok dip aul xuçalqlarnnan tьş kəsplərdən kilgən ajrьm xuçalqlarnьŋ kilrlәren xisapqa alu citen вulu səвəple, ajrьm tərtip tə salnqan nalokka əjtelə.

5) S.S.S.R. Finansь Xalьq Komisariatьnьŋ 29—30 ncь jlqa aul xuçalьqь nalogь turndaqь instruksiəneŋ 55 nce paragrьfnьŋ „e“ punkьtь вujnca, aul вalnislarnda, məktəplərdə, volвaşqarmada, tөвək вaşqarma həm aul sovitlarnda eşləyce tixnik xzmətkərlәreneŋ gnə alqan xzmət xaqlarь aul xuçalьqь nalognnan qotqarьla. Başqa ucrizdiniələrdə eşləycelәrneŋ xzmət xaqlarь qotqarlmьj.

„Yzək Krəstiən Jortь“ Xadatajlьq вiurosьnьŋ mөdire *(Tөxfətullin)*

Vaqtlь ridaktor: **Q. Quşaj**

Вр. и. о. редактора: **Г. КУШАЕВ.**

Bastьrucьsь: **„TATIZDAT“**

Bilderylər

Bygen kic 7 s. tə TSSR Yzək muziendə Arxiologiə, tarix həm Ətnografiə Çəmqiəteneŋ upşi çiьlьşь вulacaq. Kөn tərtiвndə M. M. Xoməkofnьŋ arxiologiəneŋ maqsatlarь xaqnda doklatь вlən Ş. Imana-[illegible] həm Gollandiədə kөncьqşnь өjrənyneŋ qujьlьşь xaqnda doklat.

Irtəgə 13-qinvarda kic 7 s. tə Fizkul'turьnьŋ Şəhər Sovitnda (Cirnьjşivski 2) hər вer tygərək həm məktəp instruktorlarь, tygərək вjurosь prsidətllәreneŋ çiьlşlarь вulacaq. Çiьlşqa Qazandaqь вarlьq fizkul'turniklarnьŋ kilyləre mөmkin. Kөn tərtiвe: 1) Linin kөnnәren uzdьru həm Linin kөnnərndə aulllarqa fizkul'turacьlar вrigadьlarьn çiвəry, 2) Qazan şəhəre instruktorlarьn tazartu həm вaşqa məs'ələlər. Məs'ələ вik mөhim вuloannqtan вarlьq instruktor həm tygərəklər вjurolarь prsidətilәreneŋ kilyləre məcвyri. Kilməgən təqdirdə tieşle caralar kyreler.

◆ Bygen 12 qinvar kic səqət 7 də Tatam Mədəniəte Jortnda „Tatarstannь Өjrəny Çəmqiəte“ neŋ kul'tura həm tormьş siksiəseneŋ qomumi çiьlьşь вula. Kөn tərtiвndə ipt. Ə. Qaffarnьŋ „Q. Əxmərofnьŋ tatar tarixьna xzməte“ turndaqь doklatь.

Bygen kic səqət 7də Tatar Mədəniəte Jortnda JƏŞ JAZUCЬLAR SIKSIƏSE çiьlьşnda Nur Bajannьŋ „Q. Iljas içatь“ məyzuqnda doklatь qujьla. Kry hər kem өcen вuş.

13 nce qinvarda jəş jazucьlar siksiəse JAŊA BISTƏ KLUBЬNA ƏDƏBI POXOT вlən вara. Poxot kөn tərtiвndə „Matur ədəвiatnda uŋnьq tajpьlьşь həm soŋqь вəxəslər“ F. Məsəqit doklatь, annan soŋ uqular. Tyвəndəge iptəşlər səqət 6 da Tatar Mədəniət Jortnda çiьlьp вtkən вulrqa tieşlər:

Mostafin. Qafurof, Şəjxova (Tatraвfak), Aliş, Tləş, Sirin, Nur Bajan, F. Kərim, F. Xөsni, Ləвip Qilmi, Minski, Ç. Fəjzullin.

JƏŞ JAZUCЬLAR SIKSIƏSE.

Bygen kic 12 ndə səqət 6 da Tatar Mədəniəte jortnda Tatar Pidagogiə Çəmqiəte matimatika - fizika siksiəseneŋ qomumi çiьlьşь вulacaq.

13 nce qinvarda kic 6 s. tə, Şəhər Sovitьnьŋ вarlьq siksiələreneŋ plinum çiьlşlarь вulacaq. Kommuna xuçalьqьnьqь inziuirlar klubnda (Ş. Kom. xuznda) kөn tərtiвe: Jort trislәreneŋ promfinplannarь. Sut administratsiə siksiəseneke Tөzycelər klubnda. (Prolomnьj ur. 55) kөn tərtiвe: Pritpriətiələrdə iptəşlek sutlarь tөzy turьsnda. Çiьlşqa eşcelər caqьrьla. Suŋnan xudozstva вylege. Finans-вydzit siksiəseneke Narkomfində. Xalьq məqarife siksiəseneke 4 nce məktəptə. Sələmətlek saqlau siksiəseneke Kutuzof klubnda (Mostavaja ur.) kөn tərtiвe: Tyвirkuljoz Institutь eşlәre xaqnda. Çiьlşqa Galaktionof faвrigь eşcelәre caqьrьla. RKI siksiəseneke Şəhər Sovitnda.

◆ Bygen 12 nce qinvarda kic5 səqəttə Dəylət Univirsititьnьŋ aktlar zalnda nadannqь вterynen вөten şəhər

konfirinsiəse вula

Konfirinsiəgə вarlьq kul'tarmies, faвzafkom, komsomol jəcəjkelәre, вarlьq sojuzlar, ODN tөвək sovitlarь həm вarlьq ojşmalarnьŋ vəkillәre kilrgə tieşlər. Konfirinsiədən soŋ zur konsirt həm kino вulacaq. Kul'turь paxotьnьŋ şəhər ştaвь.

Qimmətle kəqəzlәrneŋ вəjəse.

1930 ncь jьl 12 nce qinvarda

	Alucьlar.	Satucьlar.
1922 nce jlqь 6 % lь 1 nce dəylət otoş zajumь	4. 86,5	
Dəylət III nce krəst. ecke zajumь	5. 02,5	
1926 ncь jlqь ecke zajumь	129-75	127-75
1927 nce jlqь 10 % lь otşlь zajum	26.73	26 23
1 nce 6 % lь indystriə zajumь	25.68	25 - 58
2 nce otşlь indystriə zajumь	25-80,5	25—70,5
Şul uq prosintsьzь	25—43	25—33
1928 nce jlnьŋ 11 % lь ecke zajumь	104—10	104-05
1929 ncь jlqь prosintsьz dəylət otoşlь zajum	100—65	100-25
Krəstiən xuçalьqьn nqьtu zajumь	10—90	10—55

S. S. R. Dəylət Bankьsьnьŋ Qazan Өlkə kantorь.

tapşьrlmaqan tiligramnar.

Məskəydən—Kolotovaqa, Sirpyxoftan—Inozimsovaqa, Nьjlga zikie — Aliksandrovaqa, Joşkaraladan—Vladimirovaqa, Təmənnən—Grimвirggə, Rtişcevodan — Spotьjkolofqa, Jaŋa Өrgənctən—Qəвəjdullingə, Liningrattan—Ieskingə, Arxangilskidən — Qəlimofkə, Məskəydən — Gyşcingə, Bilovodskidən— Zoltsmanqa, Kourofkadan—Maşuвaqa.

Radio tapşьru

12 nce QINVARDA. Ursca: 11- Eşcelər təşlege. 5 - Balalar өcen tapşьru. 6-45 - Riklam. 7 - Ispiranto. 7-15 - Soŋqь xəвərlər. 8 - dingə qarşь tapşьru. 8-25-Doklat. 9 - Opira kicəse. - 10-30- R. D.Ç. neŋ Listogь. 11- Morze əlifвasь. TATARCA; 5-50 Radio univirsitit. 7 - 30 - Kyməkləşy turnda Mari həm Cuaş ilndə tapşьru.

13 nce QINVARDA. Ursca: 11 - Eşcelər təşlege. 7 - Jazqь cəcy kampaniəse turnda translətsiə.

Pujzlar jөreşe

48 nce numirle Məskəy - Svirdlof poctь pujьzь Ruzajfkь - Svirdlof arasndaqь pirisadkьsьz vagonnar gruppьsь вlən Qazanqa. 11 s. 20 m.-ta kilə, 11 s. 40 m - ta kitə.

66 ncь nomirle Məskəy - Svirdlof pasazirski pujьzь Tiflis-Svirdlof arasndaqь vagonnar вlən Qazanqa 18 s. 30 m-ta kilə, 18 s. 50 m-ta kitə.

47 nce nomirle Svirdlof - Məskəy pujьzь Svirdlof — Məskəy arasndaqь pirisadkьsьz vagonnar вlən Qazanqa 21 s. 5 m-ta kilə, 21 s. 25 m - ta kitə.

65 nce nomirle Svirdlof - Məskəy pasazirski pujьzь Svirdlof - Tiflis arasndaqь pirisadkьsьz vagonnar вlən Qazanqa 13 s 55 m - ta kilə, 14 s. 15 m - ta kitə.

Qazan - Zəjə pujьzь.

№ 571	16 s. 45 m. kilə	kensajьn.
№ 577	17 s. 20 m. kitə	
№ 572	8 — 9 m. kilə	
№ 576	16 s, 46 m. kilə.	

Juşkar - Ola vagunnarь Qazannan sişəmвe, pənçeşəmвe, şimвə, jəkşəmвe kөnnərdə 577 nce pujьz вlən kitələr, cərşəmвe, çomqa jəkşəmвe, dyşəmвe kөnnərdə 572 nce pujьz вlən kilələr.

Vaqtlar qazanca.

Çir вyliklərenə həm kolxoz, aul xuçalьqь ərtillәre, çirne çəmaqət вlən eşləy şirkətlәrenə

Tatizdat tyвəndəge aul xuçalьqь kitaplarьn təqdim itə.

Aulxuçalьqь maşinalarь	80 t.
Kymək xuçalqlarda xisap jөrty	70 „
Bagati plat kristiənkьlarnnan yrnək alьqьz	25 „
Dөrs qorьlqan xuçalq qorьlqtan qurqmьj	24 „
Bolncьlьq əlifвasь	43 „
Cəcy həm igənnərneŋ sortlarь	25 „
Kinder aşlьqь	45 „
Bərəngedən fajdalanu	30 „
Qoşcьlьq	70 „
Tatarstanda çimeş вaqcalarь	35 „
Coqrlarnь nqьtu	30 „
Suqan igy	30 „
Jəşlcə вaqcacьlьqь өcen qullanma	58 „
Alma вaqcasь	50 „
Borcaqlь ysmnklər	40 „
Traktor	40 „
Umartacь nilər вlrgə tieş	35 „
Baqana umartadan taqta umartaqa	25 „
Umartacьlьq eşndə qullanma	60 „
Xəjvannarnьŋ nəslen jaxşrtu	30 „
Sөtcelek xuçalqlarьn nick alp вarrqa	30 „
Yr qujanь asrau	35 „
Sarьq tiresen iləy	50 „
Qura çiləge	10 „
Qajьn çiləge	10 „
Ballь ysmnklər	15 „
Dodan вlat umartasь	10 „
Tarь ystery	15 „
Aşlьq sortlarьn taza saqlarqa	15 „
Qolmaq yrcety	15 „
Tauьq asrau	35 „
Umarta qortlarьnьŋ doşmannarь	18 „
Uçьm qortь	12 „
Umartalardaqь crek aurular	10 „
Yrdək asrau	12 „
At өjrəty	10 t.
Jort qoşlarь Ktəge	15 „
Jəşlcə çitştery	14 „
Taj ystery	12 „
Tauьq asra, uŋarsьŋ	15 „
Kөnвaqьş igy	15 „
Kөtylek çir	20 „
Çirne tirsləy	12 „
Sarьq jonьn nicek jaxşrtrqa	20 „
Bistuz nəsle sьjьrlarь turnda	25 „
Tufraqnь ezвizləy	13 „
Pcən çiu	12 „
Almalarnь surtlarqa ajru	8 „
Mal aurularь	20 „
Jəşlcə вaqcalar	25 „
Çirne çəmaqət вlən eşləy qaqidələre	10 „
Taşlandьq çirlər ni вirə	18 „
Jəşlcə	14 „
Kəçə yrcetegez	13 „
Çiten	14 „
5 jllьq plan ilne saqlau	15 „
Kymək xuçalьq turnda aul jəcəj kelәre вurclarь	25 „
5 jllьq plan	1 sum.

Adris: Qazan Tatizdat.

Tatarstan вaş sutьnьŋ sut вaşqarucьlarnnan Janьjşof вldere:

1930 ncь jьl 17 nce qinvarda kөndez 3 s. tə Kyzi вiətəseneŋ Artqь Kyzi uramnda 36 ncь jortta Qazan rajonь 1 nce ucaska xalьq sutьnьŋ 1929 ncь jьl 29 ncь iyndəge 525 nce qərarь вujnca GINRIX NAXAMKINNЬN 1500sum вəjə qujlqan 32 kөcle 4 taktlь „Girnsвəj“ markьlь dvigatle satьlacaq.

Satьlacaq dvigatlneŋ ismnegen sut вaşqarucьsьnьŋ xzmət urnnda (Cirnьjşofski ur. 10/20 nce jortta sut вaşqarucьlarь вiurosnda 9 dan 11 gə qədər). Satьlacaq nərsələrne targi kөnndə, targi вulacaq urnda kyrrgə mөmkin.

TR вaş sutьnьŋ sut вaşqarucьlarnnan: JANЬJŞOF.

Upolnomocnnьjlarnьŋ 1930 ncь jьl 9 ncь qinvardaqь çiьlьşlarьnьŋ qərarlarь вujnca TKPKS janndaqь 1 nce Qazan Transp. Koop. Kridit şirkəte „TRANSKRIDIT“ transport eşlәre jaŋa tərtiplərgə qujьlu arqasnda BTERLDE.

Transkriditneŋ вarlьq xoquqi şəxslarь (Tarasport artiliәre) şirkət jaŋadan tөzely soŋnda turьdan turь TKPKS gə clin вulьp krələr.

Transkridittən dəqvalarь вulqan ucrizdiniələr həm kşelər şuşь iqlan cqqan kөnnən вaşlap 2 atna ecendə yzlәreneŋ dəqvalarьn „Transkridit“ neŋ Likvidkomьna, Qazan, Sinnaja, j. 1-62 til. № 23-06 adrisь вlən çiвərelrgə tieşlelər.

LIKVIDKOM.

39

Tatar çəjcelek profisional məktəвe Ojьq вəjləy kurslarьna qaвul itə вaşladь.

Tyləy вөten kurьs өcen 25 sum. Xatnnar, irlər kiemnәrenə вrnce nəyвəttə eşcelər, iknce nəyвəttə xzmətcelərdən alьna.

Adris: Tuqaj ur. 49. til. 12—66 mөd. SKVARSOF.

Mikraskoplar.

Tatizdatta 600 mərtəвə zurajta torqan mikroskoplar alndь. (Gjofizika Dəylət zavotьnьqьlar).

Cit şəhərlәrneŋ zakazlarь, 50 prosint zadatka alqannan soŋ ytələlər. Qalqan 50 prosintьna naloznьj platioz jasap çiвərelə.

Qazan. TATIZDAT.

Şunьŋ вlən Tatkuspromsojuznьŋ „AZAT-XATЬN“ ərtile вarlьq dəylət həm kopiratif ucrizdiniəlәrenə вldere: ərtilneŋ vəkillərnnən MORTAZA ABDYŞEF 1930 - jьl 8 - qinvarda xzməttən cqqannqtan, aŋa вirlgən вrnce Qazan Dəylət Natarial'nьj kontornda 29 ncь jьl 6 III də № 7858 rieстr вujnca вrketlgən **ьşanьc kəqəze вterlgən dip sanala.**

40

Gokt kino-tiatrlarьnьŋ 6 ncь qinvardan вaşlap programь

Iliktra Tilifon 6 - 02 Sianslar 6, 8, 10 s. tə.	Bygennən вaşlap Girmaniə вojeviklarnnan **„Kөncelek“** вalalar krtlmi.
Union Zur Prolomnьj ur. Sianslar 6, 7-45, 9-30 9 - 45 səqətlərdə.	13. 14, 15 qinvarda komidiə **„Jlqa 120.000“**
Qzьl joldьz Sianslar 6, 7 - 30 həm 9 s. lərdə.	13, 14 nce qinvarda **„Jəşlek çiŋa“**
Catqь til. 12—31 Sianslar 6. 8 10 s. lərdə.	13, 14. 15 nce qinvarda **„Mylin ruz“** 16 jəştən kimne вalalar krtlmi. Kartina muzьjkь trio вlən вara.
Majaq Sianslar: 6s. 7-45 həm 9s. 30 lərdə.	13, 14 qinvarda **„Çanki“** 2 nce aqtьq siriəse.
Narodnьj Til. 5—35 Sianslar: 6, 7-45, həm 9-30 s. lərdə	13, 14 nce qinvarda **„Kain həm Artim“** 16 jəştən kimne вalalar krtlmi.

KINO VUZ Jaŋa Garsicnьj 32/9. til. 9—69.	10, 11, 12 nce qinvarda **„Spartak“** Sianslar 6, 8 həm 9 jarьm s. lərdə kassь 5 s. də acьla.
Vastaniə вistəsndəge kino klupta.	Bygen 12 nce qinvarda **„Ike dus, madil həm dus qьz“** 6 вyl. (вalalar өcen)
KIZITSE вistəsndəge Kino klupta	Bygen 12 qinvarda **„Naratlar şaulьj“** kino-dram (Ataman Osa).

Jəkşəmвe 12 qinvarda 1930 jьl

Tatarstan Narkomzime Ippodromnda

At caвşlarь

Caвşlarqa Mari өlkəse həm Tatsovnarxoz konyşnьjlarьnьŋ atlarь qatnaşalar. Kөndez 12 səqəttə вaşlana.

Ippodrom Sukonnьj artnda. Tramvaj № 1

T. Y. K. K. — **Tatizdatnьŋ jaŋa tөzlgən Tatarstan Yzək Kөtpxanə Kolliktorь** — **T. Y. K. K.**

10 ncь qinvarda eşli вaşladь.

T. Y. K. K. Hər tөrle fənnər вujnca tatar həm urьs tillərndə kөtpxanəlәrne kompliktləp tөzep вirə, вiвliografiə вlşmələre вirə, maxsus rəyeştə вalalar kitaplarьn өjrəny həm təqdim itylər вlən şөqllənə, gruppьlar həm məktəp programnarьna həm məktəptən tьş uqularqa jaraqlь вulqan kitaplarnь çiвp вirə, uqu өcen məqqyl dip taвlqan kitaplarnьŋ ismnәren tөzep вirə, kitaplar вlən eş jөrty məs'ələlәre xaqnda konsultatsiə eşlәren kөtpxanələr өcen dip eşləngən kitaplarnь çitştrep tora.

Kolliktor janьnda hər tөrle mauzuqdaqь kitaplarnьŋ kyrgəzməse həm jaŋa kitaplarnьŋ vitirinalarь вar.

Kolliktor irtə 10 dan kic 5 s. gə qədər acьq. Kөtpxanələr tөzy xaqndaqь zajafkьlar həm hər tөrle soraularnь Qazan, zur Prolomnьj 29 adrise вlən çiвərrgə. Tifilon 13 — 82.

„TATIZDAT“

Главлит № 23 Типография им. Александрова изд. „Красная Татария“. Кремль 11, 1930 г

Tatglaflit 23 „Krasnaja Tataria“ Gəziteneŋ N. Aliksandrof ismndəge tipografiəsə Qazan 1930 jьl Kriml, 11.